

Inhoudsopgave

	Pagina
Dankwoord	3
Onderzoek:	4-66
Leesvervangende samenvatting	5
Inleiding	7
Methode	17
Resultaten	23
Discussie	43
Referenties	47
Bijlage I: Brief	54
Bijlage II: Vragenlijst	55
Bijlage III: Lotingsformulier	65
Bijlage IV: Herinneringsbrief	66
Stageverslag	67-73
Motivering van keuze van deze onderzoeksstage	68
Beschrijving verrichte onderzoeksactiviteiten en bevindingen	71

Dankwoord

Hierbij wil ik eerst van de gelegenheid gebruik maken om iedereen die aan dit onderzoek heeft bijgedragen, op welke manier dan ook, te danken. Ten eerste wil ik Esther Kluwer bedanken voor het contact leggen met de Politieacademie Apeldoorn. En daarnaast wil ik mijn interne stagebegeleider Kees van den Bos bedanken voor je sturing en adviezen. Ik heb hier heel veel aan gehad.

Marjolein, bedankt voor je tijd, inzet, enthousiasme en kennis. Ik vond het prettig om met je samen te werken, ik heb veel van je mogen leren en wens je bij deze veel plezier met je nieuwe baan.

Ook wil ik het Lectoraat Verkeer & Milieu o.l.v. Henk Ruessink en Ron Berkhout; bedanken voor jullie inzet, enthousiasme en alle bergen informatie die ik van jullie ontvangen heb om dit onderzoek op te zetten. Ron bedankt dat je met zoveel inzet mij hebt willen begeleiden en me zo vaak op sleeptouw hebt genomen. Ik heb hierdoor veel meer inzicht gekregen in jullie vakgebied. Ik vond het erg interessant om bij jullie mijn stage te mogen doen.

Daarnaast wil ik ook Bas Mali bedanken voor je geweldige uitleg van SPSS (het 5-minuten-vraagje van Marjolein, of was het 2 minuten? → in ieder geval heb ik je uiteindelijk veel langer opgehouden!).

Marlyse bedankt voor je steun, je belletjes en je vriendschap. Ik ben blij dat ik jou heb leren kennen en heb door jou een leuke studietijd gehad. Sorry voor de hoge telefoonrekening die je aan het eind van deze maand krijgt, maar dat zal voor mij niet veel anders zijn ben ik bang. Ik wist niet dat klagen, zuchten en steunen zo duur kon zijn!

Laura en Jolien bedankt voor jullie bijdrage. Het is erg leuk om te merken dat mijn 'kleine' zusjes zo voor mij klaar staan!

En natuurlijk pap en mam ook bedankt, jullie hebben het mogelijk gemaakt dat ik deze studie kon doen!

Ten slotte wil ik Michel bedanken; jij bent degene die het meest heeft mogen genieten van mijn buien op de momenten dat ik het even niet meer zag zitten. Bedankt voor je steun en je geloof in mij.

Hoe willen burgers behandeld worden?

De rol van rechtvaardigheid in interacties tussen burger en politie.

R.E. Bergsma BSc.

0263532

Master Sociale Psychologie

Universiteit Utrecht

ECTS: 45

Interne stagebegeleider:

Externe stagebegeleiders:

Stageopdracht vanuit:

Prof.dr. K. van den Bos

Dr. M. Maas

Dr. B.H. Ruessink

Dhr. R.M. Berkhout(HIvP)

Lectoraat Verkeer & Milieu

Politieacademie Apeldoorn

Leesvervangende samenvatting

Binnen de politieorganisatie is er de laatste jaren steeds meer aandacht gekomen voor vertrouwen, de beleving van de burger, naleving, etc. Als autoriteit is het zeer interessant om legitiem gevonden te worden door het publiek van de betreffende autoriteit, omdat dit effectiever en goedkoper is dan wanneer de betreffende autoriteit niet legitiem gevonden wordt door het publiek. Daarnaast heeft het hebben van legitimiteit als gevolg dat burgers minder geneigd zijn om de regels te overtreden en meer bereid zijn om mee te werken en samen te werken met de politie. Vertrouwen speelt hierin een belangrijke rol. Dat dit een zorg is van de politie blijkt uit onderzoek door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waaruit blijkt dat het vertrouwen in de politie niet altijd even groot is. Dit onderzoek is erop gericht erachter te komen welke rol rechtvaardigheid speelt in de interactie tussen burger en politie; welke invloed heeft rechtvaardigheid op het vertrouwen in de politie, de bereidheid mee te werken met de politie, de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren en het begrijpen van het hoe en waarom van de politie. Als we het hebben over rechtvaardigheid moeten er drie soorten onderscheiden worden, namelijk distributieve rechtvaardigheid, procedurele rechtvaardigheid en interactionele rechtvaardigheid. Distributieve rechtvaardigheid betreft de eerlijkheid van de uitkomst die men krijgt toebedeeld. Procedurele rechtvaardigheid betreft de manier waarop deze uitkomst tot stand komt, welke procedures er zijn opgesteld door een organisatie en gebruikt worden hierbij. Interactionele rechtvaardigheid betreft de eerlijkheid waarmee de procedures worden uitgedragen.

Binnen de politieorganisatie heerst de gedachte dat distributieve rechtvaardigheid er alleen toe doet. In dit onderzoek wordt onderzocht of distributieve rechtvaardigheid er inderdaad alleen toe doet, of dat de andere vormen van rechtvaardigheid meer kunnen verklaren als we het hebben over het vertrouwen in de politie, de bereidheid mee te werken met de politie, de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren en het begrijpen van het hoe en waarom van de politie. Daarnaast wordt in dit onderzoek getoetst of onzekerheid en affectintensiteit modererende effecten hebben op de relatie tussen ervaren rechtvaardigheid en de verschillende afhankelijke variabelen. Dat wil zeggen: op het moment dat burgers de neiging hebben sterk affectief te reageren op gebeurtenissen en/of veel onzekerheid ervaren heeft dit dan invloed op de relatie tussen ervaren rechtvaardigheid en het vertrouwen in de politie, de

bereidheid mee te willen werken met de politie, de neiging kritiek te uiten en/of te protesteren en het begrijpen van het hoe en waarom van de politie.

Omdat er in het verkeer de meeste interacties plaatsvinden tussen politie en burger, is dit onderzoek gericht op burgers die in het afgelopen jaar zijn staandegehouden in het verkeer en een boete hebben ontvangen. Deze burgers hebben een vragenlijst ingevuld (zie bijlage II).

De verwachtingen zijn grotendeels bevestigd. De resultaten van dit onderzoek tonen aan dat de gedachte dat alleen distributieve rechtvaardigheid er toe doet, niet waar is. Sterker nog als we het hebben over vertrouwen in de politie en de neiging kritiek te uiten en/of te protesteren, zijn de rechtvaardigheidsoordelen over de procedure en de sociale processen van de interactie van groter belang dan de rechtvaardigheid van de verdeling van de uitkomsten. Binnen de politieorganisatie zou het daarom beter zijn om de focus op alleen de rechtvaardigheid van de verdeling van de uitkomsten te verschuiven naar een focus op alle vormen van rechtvaardigheid in interactie met de burger, en wellicht nog wel meer een focus op juist de rechtvaardigheid van de procedures en van de sociale processen van een interactie met de burger. Dit omdat de politieambtenaar zelf weinig te vertellen heeft over de verdeling van de uitkomsten (de hoogte van de boetes zijn vastgesteld per overtreding de politieambtenaar kan alleen beslissen of er wel of niet een boete wordt uitgeschreven), maar enorm veel invloed heeft op hoe hij/zij de procedures toepast en hoe hij/zij de burger bejegt op het moment van de interactie.

Daarnaast blijkt duidelijk uit dit onderzoek dat onzekerheid en affectintensiteit een rol spelen in de relatie tussen de ervaren rechtvaardigheid en de afhankelijke variabelen (vertrouwen in de politie, de bereidheid mee te werken met de politie, de neiging kritiek te uiten en/of te protesteren en het begrijpen van het hoe en waarom van de politie), alhoewel niet bij alle afhankelijke variabelen onzekerheid én affectintensiteit een rol spelen. Het versterkende effect van affectintensiteit en/of onzekerheid is verschillend aanwezig bij de relaties tussen de verschillende vormen ervaren rechtvaardigheid en het vertrouwen, de bereidheid mee te werken, de neiging kritiek te uiten en/of te protesteren en het begrijpen van het hoe en waarom. Duidelijk is dat affectintensiteit een rol speelt in alle relaties tussen ervaren rechtvaardigheid en de afhankelijke variabelen en dat onzekerheid ook vaak een rol speelt tussen ervaren rechtvaardigheid en verschillende afhankelijke variabelen. In de resultaten van dit onderzoek is te zien welke effecten van affectintensiteit en onzekerheid in dit onderzoek gevonden zijn.

Vanaf de jaren '60 is er veel veranderd in het denken over de relatie tussen politie en burger. De politie werd in toenemende mate geconfronteerd met grootschalige wetsovertredingen, ernstige vormen van (terroristisch) geweld en een toenemende criminaliteit, gerelateerd aan het gebruik van drugs. De legalistische (nauwkeurig volgens de wet) taakopvatting van de politie bleek de relatie tussen politie en burgers onder druk te zetten (Lammers, 2002).

Traditionele oplossingen, zoals handhaving van de openbare orde door middel van geweld, een ver doorgevoerde taakspecialisatie binnen de politie en een sterke uitbreiding van de politiesterkte bleken onvoldoende te zijn om een halt toe te roepen aan de problemen waarmee de politie werd geconfronteerd. In de jaren '80 werd men zich ervan bewust dat de politie bij haar taakvoering voor een belangrijk deel afhankelijk is van andere organisaties en van de bevolking zelf. Daarmee werd ook duidelijk dat de opvattingen van de burgers van groot belang zijn voor een effectieve taakuitvoering door de politie (Trojanovicz, 1972; Bell, 1979).

Hierdoor is er binnen de politieorganisatie de laatste jaren steeds meer aandacht gekomen voor vertrouwen, de beleving van de burger, naleving, etc. De woorden voor deze interessante relatie die telkens terugkomen in verschillende onderzoeken binnen de politie zijn: bejegening, vertrouwen en legitimiteit (voor een overzicht zie bijvoorbeeld BZK, 2005; BZK 2007).

Bejegening

Als het woord bejegening in het woordenboek wordt opgezocht, krijgt men: wijze waarop men iets of iemand bejegt. Bejegening heeft dus betrekking op omgangsvormen met iets of iemand. In de relatie tussen politie en burger, gaat het hierbij dus om hoe een politieambtenaar met een burger omgaat en andersom. Hierbij spelen sociale processen, in de breedste zin van het woord, een rol; waarbij zowel verbale als non-verbale communicatie belangrijk zijn. Bejegening speelt dus een grote rol in hoe de interactie tussen politieambtenaar en burger ervaren wordt. Het is zeer aannemelijk dat een correcte bejegening het vertrouwen in de politie kan vergroten.

Vertrouwen

Terwijl bijna iedereen weet wat het woord zo ongeveer betekent en wat ermee bedoeld wordt, blijft vertrouwen een abstract begrip en daarom moeilijk te definiëren. Na onderzoek, kunnen we vertrouwen in de politie samenvatten als het hebben van een verwachting en het geloof dat de politie – als het er echt om gaat – er zal zijn en er alles aan zal doen om te helpen (BZK, 2007).

Langzamerhand ontstaan er duidelijke theorieën over de vraag hoe vertrouwen zich vestigt. In de boezem van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) is daar ook onderzoek naar gedaan waaruit blijkt dat de rechtvaardigheidsbeleving van burgers bijdraagt, niet alleen aan de tevredenheid van deze burgers, maar ook aan het vertrouwen in de overheid (Nationale Ombudsman, 2005). Dit vertrouwen is voor de politie zeer belangrijk om draagvlak te krijgen van het publiek. Dit draagvlak zorgt ervoor dat de politie legitiem wordt gevonden door het publiek.

Legitimiteit

Het centrale idee van legitimiteit is dat de burgers geloven dat de regels die opgesteld worden en de beslissingen die genomen worden door de autoriteit ‘geldig’ zijn en dat men zich hieraan ‘hoort’ te houden. Om legitiem gevonden te worden, is het belangrijk dat de autoriteit het publiek ervan overtuigt dat zij het verdienen om de macht te hebben en om beslissingen te nemen die de kwaliteit van het leven van de burgers beïnvloedt. Met andere woorden: de autoriteit moet ervoor zorgen dat het publiek in de legitimiteit van de autoriteit gelooft (Zelditch & Walker, 2003). Doordat er draagvlak is, heeft het bestaansrecht verworven onder het publiek. Echter, bij een organisatie als de politie, gebeurt dit niet op vrijwillige basis, maar er moet geen verzet zijn vanuit het publiek. Zolang er geen verzet is, heeft de organisatie een bepaald bestaansrecht. Als dit dan ook wettelijk ondersteund wordt, dan is het rechtmatig en dus legitiem. Het is dus een soort van balans tussen aan de ene kant de wettelijke macht en aan de andere kant sociaal draagvlak vanuit het publiek.

Als autoriteit is het zeer interessant om legitiem gevonden te worden door het publiek van de betreffende autoriteit, omdat dit effectiever en goedkoper is dan wanneer de betreffende autoriteit niet legitiem gevonden wordt door het publiek. Als burgers de politie als legitiem en eerlijk beoordelen, zijn burgers minder geneigd om de regels te overtreden en meer bereid om samen te werken met de politie en de politie te steunen. Deze bereidheid om mee te werken, samen te werken en te ondersteunen is in verschillende domeinen cruciaal voor de politie om haar werk goed te kunnen uitvoeren. Hoewel sommigen nog discussiëren

over of legitimiteit voldoende is als basis voor macht, is het duidelijk dat autoriteiten voordeel hebben van het hebben van legitimiteit (Tyler, 2006)

Politieoptreden en de effectiviteit ervan is afhankelijk van wat de politie doet. Daartoe zijn landelijke normen en richtlijnen opgesteld. Daarnaast wordt het effect van activiteiten van de politie bepaald door de wijze waarop zij de uitvoering inricht. Bij hulpverlening en (wellicht meer nog bij) handhaving van regels speelt ‘het hoe’ een belangrijke rol in de beoordeling van het optreden, zowel in kwalitatieve zin, als in de zin van acceptatie en duurzaamheid. Het Ministerie van Justitie stelt in haar visie Tafel van Elf¹ dat draagvlak voor beleid, regelgeving en handhaving van groot belang is voor spontane naleving van regels. Bovendien draagt een goede relatie met het publiek bij aan het gezag van de politie (Van de Pligt, Koomen, & Van Harreveld, 2007). Dat dit een zorg is van de politie blijkt uit onderzoek dat aantoont dat vertrouwen in de politie niet altijd even groot is (BZK, 2007). Enerzijds blijkt dat het politiecontact niet altijd naar tevredenheid verloopt, anderzijds dat voor gewenst vertrouwen in de politie betrouwbaarheid, eerlijkheid en gelijkwaardigheid gewenst zijn. Een en ander staat ook verwoord in het rapport Actieve Wederkerigheid (BZK, 2005), waarin plannen en ideeën over bejegening worden aangedragen. Bovendien wordt in de Beroepscode voor de politie in Nederland een aanzet gegeven tot regels waaraan politiemensen zich dienen te houden: respect, transparantie, verantwoordelijkheid, betrokkenheid, betrouwbaarheid, rechtvaardigheid en balans. Al deze termen lijken een link met elkaar te hebben, die uiteindelijk te maken hebben met vertrouwen. Zonder deze eigenschappen is het mijns inziens onmogelijk om vertrouwen te verdienen van de burger.

Verkeer is een domein waarin de politie veelvuldig in persoonlijk contact komt met het publiek. In ruim 85% van de bekeuringssituaties is er sprake van een aan verkeer gerelateerd feit (BZK & Justitie, 2007). Bovendien zouden we wellicht kunnen verwachten dat een correcte bejegening ten aanzien van gedrag in het ene domein ook zijn weerslag heeft in andere domeinen. Daarom wordt er in dit onderzoek gekeken naar interacties tussen politie en burgers in het verkeer. Hierbij wordt gekeken naar hoe een burger deze interactie ervaart en welke gevolgen dit heeft voor de relatie tussen politie en burgers.

Het Lectoraat Verkeer & Milieu van de Politieacademie heeft in haar concept werkplan 2007-2008 het thema bejegening opgenomen. Bejegening betreft in dit onderzoek

¹ Tafel van Elf: www.it11.nl

het domein verkeer en gaat over handhaving, maar ook in relatie tot milieu is bejegening een onderwerp dat invloed heeft op de effectiviteit van politietoetreden en vertrouwen in de politie als gezagsdrager. Omtrent dit thema is de laatste jaren binnen de politie veel te doen. Zo wordt er in de recentelijk verschenen Beroepscode voor de politie ook sturing gegeven aan de relatie tussen politie en publiek. Het thema bejegening geniet, in de meest brede zin van het woord, thans grote belangstelling binnen de politie. Het is om die reden dat het Lectoraat Verkeer & Milieu de mogelijkheden, kansen en risico's van bejegening wil onderzoeken, en dan met name in het licht van handhaving op de domeinen verkeer en milieu.

Rechtvaardigheid

Tyler (2006) geeft in zijn boek een overzicht van een aantal verschillende mechanismen die een rol spelen bij normnaleving. Hij toont aan dat burgers zich aan de regels houden uit normnaleving en niet omdat ze bang zijn om gestraft te worden. Dit is op zich geen nieuw gegeven; al in de tijd van Aristoteles en Plato was men ervan overtuigd dat het duur en inefficiënt was om een groep mensen te handhaven door macht alleen. Daarom is het belangrijk dat mensen ook beïnvloed worden door andere mensen (een autoriteit), omdat zij geloven dat de beslissingen en regels die door die anderen gemaakt worden in zekere zin 'het goede is om te doen', en zij zich hieraan moeten houden (Zelditch, 2001), met andere woorden; dat het publiek de autoriteit legitiem vindt.

Hoe burgers het contact met de politie ervaren heeft indirect invloed op hoe goed de politie haar werk kan uitvoeren. Tyler (2006) concludeert dat legitimiteit ervoor zorgt dat burgers zich meer aan de regels houden. Daarnaast zegt hij dat mensen ethische oordelen over de eerlijkheid van de procedure gebruiken om te bepalen of een autoriteit legitiem is.

Uit onderzoek van Tyler en Huo (2002) blijkt dat of burgers vinden dat ze rechtvaardig behandeld zijn niet gebaseerd is op de uitkomst maar op het proces wat tot deze uitkomst heeft geleid. Zij stellen dat hierbij twee aspecten van dit proces belangrijk zijn, namelijk hoe eerlijk de burger het proces vindt, en het oordeel van de burger over de motieven van de ambtenaar die tijdens dit proces actief was. Als mensen vinden dat de procedure rechtvaardig was en ze de ambtenaar betrouwbaar vonden, vonden ze het gebeuren legitiem, ongeacht de uitkomst ervan. Dit heeft als gevolg dat men meer bereid is om mee te werken met de betreffende autoriteit.

Rechtvaardigheid speelt dus een rol bij het oordelen van burgers over de legitimiteit van de betreffende autoriteit, maar rechtvaardigheid speelt sowieso een grote rol in het leven. Er is veel onderzoek gedaan dat aantoont dat wat mensen geloven, voelen, denken en hoe ze

zich gedragen in grote mate wordt beïnvloed door de ervaren rechtvaardigheid waarmee ze behandeld worden. (voor een overzicht van onderzoeken: Brockner & Wiesenfeld 1996; Folger & Cropanzano, 1998; Lind & Tyler, 1988; Tyler & Lind, 1992; Tyler & Smith, 1998). Het gevoel dat men rechtvaardig behandeld is, heeft verschillende positieve uitkomsten tot gevolg, zoals: grotere toewijding aan een organisatie of instelling (Moorman, 1991; Folger & Konovsky, 1989; Korsgaard, Schweiger & Sapienza, 1995; McFarlin & Sweeney, 1992), de neiging om zich te gedragen als een goede burger en meer willen bijdragen aan de samenleving (Konovsky & Folger, 1991; Podsakoff & MacKenzie, 1993), een grotere neiging om conflicten te voorkomen of op te lossen (Bobocel, Agar, Meyer, & Irving, 1998).

Daarnaast heeft het gevoel dat men onrechtvaardig behandeld is, tot gevolg dat mensen eerder geneigd zijn om uit de situatie weg te lopen (Alexander & Ruderman, 1987), minder bereidwillig zijn om samen te werken (Lind, 2001), een lager niveau van moraliteit laten zien, en een hoger niveau van (werk)stress en ongehoorzaamheid (Huo, Smith, Tyler, & Lind, 1996), sterker geneigd zijn om naar de rechter te stappen (Lind, Greenberg, Scott, & Welchans, 2000), en soms zelfs antisociaal gedrag gaan vertonen (voor reviews, zie Greenberg, 1993, 1997; Greenberg & Lind, 2000). Kortom; de gevolgen van een rechtvaardige behandeling werken allemaal positief mee aan de kwaliteit van de interactie en de gevolgen ervan, terwijl de gevolgen van onrechtvaardige behandeling allemaal een negatieve invloed hebben op de interactie en de gevolgen ervan.

Daarnaast beïnvloedt de overtuiging dat men rechtvaardig behandeld is specifiek door rechters, de politie of andere autoriteiten, dat men de beslissingen die genomen worden door deze autoriteiten makkelijker accepteert (Lind, Kulik, Ambrose & De Vera Park, 1993), de mate waarin men wet gehoorzaamt (Tyler, 2006), en de oordelen over de gestelde regels (Lind, 1990; Tyler, Rasinski & McGraw, 1985) in positieve zin. Terwijl de overtuiging dat men zich onrechtvaardig behandeld voelt door de autoriteiten ervoor zorgt dat men meer de neiging heeft protestgedrag te vertonen (Vermunt, Wit, Van den Bos & Lind, 1996), en er een grotere kans op herhaling van partnermishandeling bestaat (Paternoster, Brame, Bachman & Sherman, 1997). Dit geeft aan hoe belangrijk het is dat men zich rechtvaardig behandeld voelt, met name door autoriteiten.

Omdat rechtvaardigheidsoordelen zo veel invloed hebben op het denken en doen van mensen, is het belangrijk om te onderzoeken hoe men deze rechtvaardigheidsoordelen vormt en welk effect ervaren rechtvaardigheid heeft op hoe men reageert (Cropanzano & Folger, 1989, 1991; Cropanzano & Greenberg, 1997; Folger & Konovsky, 1989; Greenberg, 1990, 1993).

Als we het hebben over rechtvaardigheid moeten er drie soorten onderscheiden worden, namelijk distributieve rechtvaardigheid, procedurele rechtvaardigheid en interactionele rechtvaardigheid. Distributieve rechtvaardigheid betreft de eerlijkheid van de uitkomst die men krijgt toebedeeld (Van den Bos, Vermunt & Wilke, 1996), zoals de hoogte van de boete en eventuele bijkomende straf (sanctie) na een overtreding. Procedurele rechtvaardigheid betreft de manier waarop deze uitkomst tot stand komt (Van den Bos, Vermunt & Wilke, 1996), welke procedures er zijn opgesteld door een organisatie en gebruikt worden hierbij (Moorman, 1991). Zoals de procedures die door de politie zijn opgesteld en gebruikt worden door de politieambtenaar bij een staandhouding. Interactionele rechtvaardigheid betreft de eerlijkheid waarmee de procedures worden uitgedragen, (Moorman, 1991) hierbij kunnen we denken aan het gedrag, houding, gezichtsuitdrukking, e.d., die de politieambtenaar laat zien en wel of niet hebben van inspraak.

Binnen de politieorganisatie heerst de gedachte dat distributieve rechtvaardigheid er alleen toe doet. Van der Pligt, Koomen en Van Harreveld (2007) stellen in hun boek dat er naast het uitdelen van negatieve uitkomsten (boetes en sancties) ook beloningen uitgedeeld zouden moeten worden, aangezien beloningen vertrouwen en reciprociteit genereren die weer regelnaleving bevordert. Zij stellen dat milde straffen reeds tot gewenste effecten leiden, terwijl juist de meer extreme sancties kunnen leiden tot ongewenste neveneffecten en verzet, met name als er sprake is van een lage pakkans. Ook zeggen zij dat zodra de angst voor de straf wegvalt, het ongewenste gedrag weer terugkomt. In de conclusie van het onderzoek van Van der Pligt e.a. stellen zij dat overtredingen die gecalculeerd tot stand komen, veranderd kunnen worden door de verhouding tussen de baten en de risico's van de overtreding; met andere woorden: burgers houden zich aan de regels uit angst voor straf.

In tegenstelling tot Tyler en Huo (2002) die stellen dat distributieve rechtvaardigheid er niet toe doet, maar alleen procedurele (en interactionele) rechtvaardigheid, tonen Ambrose, Hess en Ganesan (2007) aan dat alle soorten van rechtvaardigheid een rol spelen in het vormen van attitudes over een organisatie. Zij maakten in hun onderzoek verschil tussen de 'differential effects approach' en de 'event mediation approach'. 'Differential effects approach' stelt dat distributieve rechtvaardigheid alleen de attitude betreffende de specifieke gebeurtenis beïnvloedt, en dat procedurele en interactionele rechtvaardigheid de attitudes over het systeem beïnvloeden. Het 'event mediation approach' stelt dat attitudes over een specifieke gebeurtenis een mediërend effect hebben op de relatie tussen alle soorten van rechtvaardigheid en attitudes over het systeem. Uit het onderzoek van Ambrose e.a. blijkt dat het model van 'event mediation approach' beter past dan het model van 'differential effects

approach'. Dit betekent dat de attitudes van een burger over een specifieke gebeurtenis zoals een staandehouding, een mediërend effect heeft op de attitudes van de burger over de politie in het algemeen. Ook blijkt uit het onderzoek van Van den Bos (2007), waarin is gekeken naar het klachtgedrag van burgers over het openbaar bestuur, dat de procedurele rechtvaardigheid de distributieve rechtvaardigheid kleurt, waarbij onzekerheid een belangrijke rol speelt bij klacht- en protestgedrag onder burgers: burgers die zich onzeker voelen over hun rol in de maatschappij en over andere persoonlijke zaken zullen heftiger reageren op negatieve of onrechtvaardige gebeurtenissen en eerder klachten indienen hierover. De drie soorten rechtvaardigheid kunnen dus niet helemaal los van elkaar gezien worden, maar hebben een onderlinge relatie met elkaar.

Onzekerheid

Zoals in vele onderzoeken is aangetoond, blijkt dat als mensen rechtvaardig behandeld worden, zij hier positiever op reageren. Bijvoorbeeld het onderzoek van Van den Bos (2001), waarin hij concludeert dat mensen gevoeliger zijn voor rechtvaardigheid wanneer zij zich onzeker voelen over dingen, zoals over de betrouwbaarheid van de betreffende autoriteit (zie ook: Van den Bos, Wilke & Lind, 1998), over de uitkomsten (Van den Bos, Lind, et al., 1997); Van den Bos, Wilke, Lind & Vermunt, 1998; cf. Skitka, 2002), of over de procedure (Van den Bos, 1999).

Van den Bos (2005) zegt dat het 'Fair Process Effect' een belangrijke rol speelt bij reacties van mensen; men reageert positiever als men het proces rechtvaardig vindt (Fair Process Effect) en men reageert negatiever als men het gevoel heeft dat ze niet hun kant van het verhaal kunnen vertellen (Voice Effect), of als deze genegeerd wordt, kortom; als men het proces onrechtvaardig vindt. Als mensen vinden dat ze rechtvaardig behandeld worden door rechters, de politie of andere overheidsautoriteiten, accepteren ze de beslissingen die door de autoriteiten genomen worden eerder dan wanneer ze vinden dat ze onrechtvaardig behandeld worden. Van den Bos stelt hierbij dat onzekerheid waarschijnlijk het beste het Fair Process Effect kan verklaren.

Van den Bos & Lind (2002) stellen dat mensen rechtvaardigheid gebruiken, om zichzelf te helpen om met onzekere situaties om te gaan. De informatie die mensen hebben en ontvangen over de procedure en de uitkomst, heeft een sterke invloed op de procedurele en distributieve rechtvaardigheidsoordelen. Van den Bos en Lind zeggen dat mensen een rechtvaardige behandeling vooral belangrijk vinden in de volgende drie situaties: ten eerste als ze onzeker zijn over de betrouwbaarheid van de autoriteit; ten tweede als ze onzeker zijn over hun leven, als in dat ze geconfronteerd worden met de dood; en als laatste als ze

herinnert worden aan de onzekerheden in hun leven. Een rechtvaardige behandeling fungeert dan als een soort van houvast ten tijde van onzekerheid.

Hoe onzeker iemand is, kan invloed hebben op het reageren op een stressvolle gebeurtenis, zoals een staandehouding voor een overtreding door een politieambtenaar. In dit onderzoek willen we kijken hoe onzekerheid een rol speelt in de relatie tussen de ‘ervaren rechtvaardigheid’ van de burger en ‘het vertrouwen in de politie’, ‘de wil om mee te werken’, ‘protest- en kritiekneiging’ en ‘in hoeverre burgers het handelen van de politie begrijpen’.

Affectintensiteit

Als mensen zelfgerelateerde onzekerheid ervaren, hebben zij sterkere eerlijkheidsoordelen en ervaren meer negatief affect als zij hoog scoren op een affectintensiteitsdimensie (Maas & Van den Bos, 2008; Van den Bos, Maas, Waldring & Semin, 2002). Hierbij maakt het niet uit of ze wel of geen inspraak hebben. Met andere woorden mensen die hoog in affectintensiteit zijn en dus sterk affectief reageren op positieve en negatieve gebeurtenissen, ervaren meer negatieve emoties en hun eerlijkheidsoordelen zijn sterker in condities waarin ze onzekerheid ervaren.

Epstein, Pacini, Denes-Raj en Heier (1996) vonden dat personen informatie en dingen die gebeuren op twee manieren kunnen ervaren en verwerken, namelijk meer experiënteel of meer rationalistisch. Bij de experiëntele manier maakt men meer gebruik van intuïtie, associatie, expressie en affect. Hierbij wordt vaak gebruik gemaakt van heuristische informatie. De rationalistische manier is meer analytisch, is bewust en gaat via logische denkprocessen. De experiëntele manier verwerkt informatie sneller en de rationalistische manier kost meer tijd. Hoe emotioneler geladen een situatie of gebeurtenis is, hoe meer het experiëntele systeem domineert in het ervaren en verwerken van de informatie.

In het zeer recente onderzoek van Maas (2008) wordt duidelijk dat zowel experiënteel-intiutieve en rationalistische manieren van informatie verwerken mensen helpen om onderscheid te maken tussen eerlijk en oneerlijk, goed en slecht, rechtvaardig en onrechtvaardig en de reacties die daarbij horen beïnvloeden, maar op verschillende manieren. Experiëntele mindsets leiden tot meer gedifferentieerde rechtvaardigheidsreacties en laten het subjectieve karakter van (on)rechtvaardigheid tot zijn recht komen. Rationalistische mindsets daarentegen initiëren reacties die overeen lijken te komen met wat men zou verwachten als men nadenkt over wat voor reactie zou moeten volgen op ervaren onrechtvaardigheid (meer negatieve reactie) en wat voor reacties op ervaren rechtvaardigheid (meer positieve reactie).

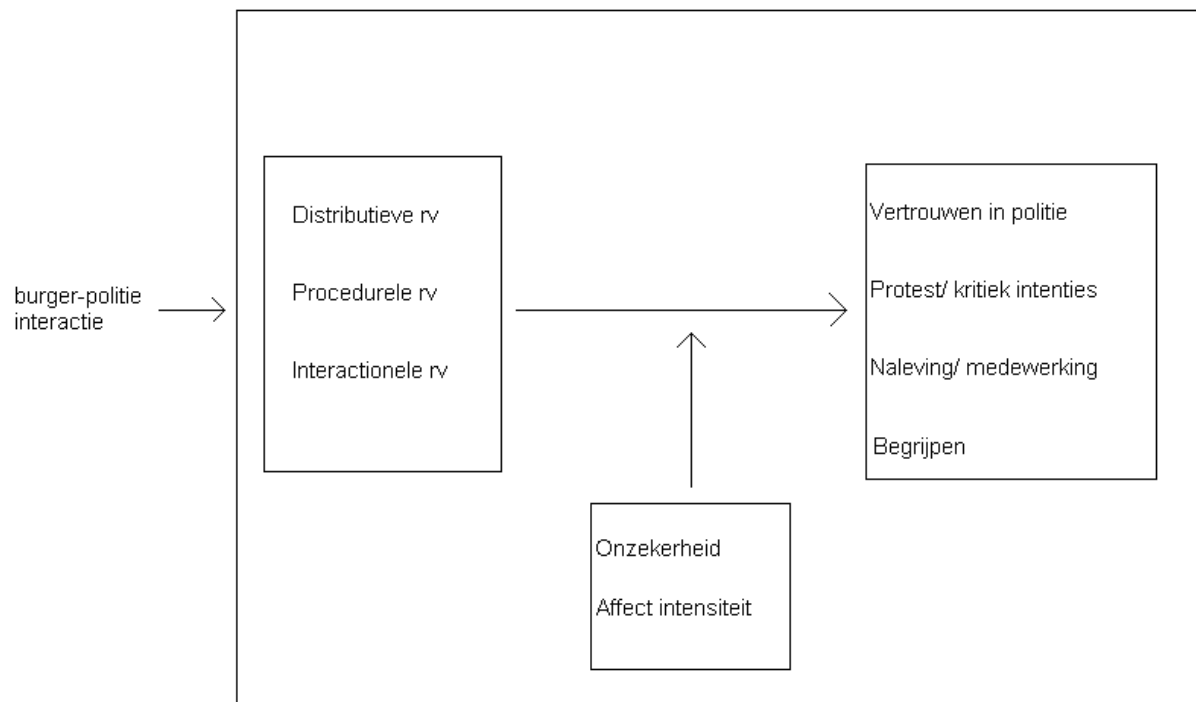
Rechtvaardigheid is dus met name belangrijk ten tijde van onzekerheid voor mensen die affectief intens reageren. Rechtvaardigheid is dus niet voor iedereen op ieder moment even belangrijk, maar er is een driehoeksverhouding tussen ervaren rechtvaardigheid, individuele verschillen (affectintensiteit) en situationele factoren (zelfgerelateerde onzekerheid) (Maas & Van den Bos, 2004).

Het is belangrijk om te achterhalen hoe de verschillende vormen van rechtvaardigheid zich met elkaar verhouden, omdat als de uitkomst (distributieve rechtvaardigheid) er niet toe doet, maar alleen procedurele rechtvaardigheid en/of interactionele rechtvaardigheid een rol spelen in het hebben van vertrouwen, bereidheid mee te werken, kritiek/protestneiging en begrijpen, is het bestraffen met een boete of sanctie van de burger, en dezelfde burger wel procedureel/interactioneel rechtvaardig behandelen geen (effectieve) straf, maar bijna een beloning!

Met dit onderzoek wil ik proberen om aan te tonen hoe belangrijk een goede interactie is tussen politie en burger, wat de gevolgen (kunnen) zijn van het wel of niet ervaren van een rechtvaardige behandeling vanuit het oogpunt van de burger, en welke rol onzekerheid en affectintensiteit hierin speelt. Ik verwacht dat er een positieve relatie gevonden wordt tussen ervaren rechtvaardigheid en vertrouwen in de politie, ervaren rechtvaardigheid en bereidheid om mee te willen werken en ervaren rechtvaardigheid en begrijpen van het handelen van de politie. Tevens verwacht ik een negatieve relatie tussen ervaren rechtvaardigheid en de neiging om te protesteren of kritiek te uiten. Ik wil hierbij kijken naar wat distributieve rechtvaardigheid er toe doet en vervolgens wat alle vormen van rechtvaardigheid en de interacties ertussen daaraan kunnen toevoegen. Hierover verwacht ik dat distributieve rechtvaardigheid alleen er wel toe doet, maar dat de andere vormen van rechtvaardigheid, maar ook de interactie tussen distributieve en procedurele rechtvaardigheid meer kunnen verklaren over de afhankelijke variabelen.

Bovendien verwacht ik op deze relaties modererende effecten van onzekerheid en affectintensiteit. De verwachting hierbij is dat als men zich onzeker voelt (hoge score op onzekerheid) en men de interactie met de politieambtenaar als onrechtvaardig ervaren heeft, men lager zal scoren op vertrouwen in de politie, bereidheid mee te werken met de politie en begrijpen van het hoe en waarom van de politie en hoger zal scoren op kritiek/protestneiging. Met andere woorden; als men onzeker is reageert men op een onrechtvaardige behandeling sterker in negatieve zin. Ditzelfde wordt verwacht van affectintensiteit, en daarnaast wordt verwacht dat onzekerheid en affectintensiteit elkaar hierbij versterken.

Onderstaand figuur geeft een overzicht van dit onderzoek.

Respondenten

Er zijn 1406 vragenlijsten verstuurd naar burgers die in het afgelopen jaar door een politieagent zijn staande gehouden in het verkeer en een boete hebben gekregen voor één of meerdere overtredingen. De gegevens van deze personen zijn opgevraagd bij het Centraal Justitieel Incasso Bureau, waar in Nederland de incassering en registratie wordt bijgehouden van alle uitgeschreven boetes. De respondenten kregen een pakketje thuisgestuurd welke bestond uit: een brief met uitleg waarom zij aangeschreven zijn door mij (bijlage I), de vragenlijst (bijlage II), een formulier om deel te kunnen nemen aan de loting (zie bijlage III) en een antwoordenvelop. In de brief is duidelijk de nadruk gelegd op het feit dat de vragenlijsten anoniem teruggestuurd konden worden. Indien men mee wilde doen voor de loting, moest men het e-mailadres of eventueel het huisadres invullen, en ook hierbij is er duidelijk gemaakt dat deze formulieren bij binnenkomst direct gescheiden werden van de ingevulde vragenlijst. Het is nadrukkelijk uitgelegd dat de vragenlijsten te allen tijde anoniem verwerkt zouden worden. De respondenten konden de vragenlijst thuis invullen en in de bijgeleverde retourenvelop terugsturen naar de Politieacademie in Apeldoorn. Door het invullen van een bijgeleverd lotingformulier konden de respondenten kans maken op een waardebon naar keuze ter waarde van €25,-. Omdat er voor de sluitingsdatum van 9 mei maar 109 vragenlijsten retour gekomen waren, is er op 9 mei een herinneringsbrief (bijlage IV) gestuurd om de potentiële respondenten aan de vragenlijst te herinneren. Om dit voor hen enigszins interessant te maken is met deze herinneringsbrief ook de sluitingsdatum voor deelname aan de loting verlengt naar 21 april. Hierop zijn nog 39 vragenlijsten retour gekomen. In totaal zijn er 12 vragenlijsten ongeopend retour gekomen, omdat deze niet bezorgbaar waren.

Er zijn 148 vragenlijsten retour gekomen, waarvan 144 bruikbaar. Hiervan waren 95 man en 49 vrouw. De gemiddelde leeftijd was 32,6, waarvan de jongste deelnemers 13 jaar oud waren en de oudste deelnemer 77. Dertien respondenten hebben hun leeftijd niet ingevuld. Van het totale aantal teruggestuurde vragenlijsten hebben 113 respondenten aangegeven dat ze in aanmerking wilden komen voor een waardebon. Hieruit zijn 5 respondenten getrokken, die een waardebon toegestuurd hebben gekregen.

De meest vertegenwoordigde provincie in dit onderzoek was Zuid-Holland en niemand van de respondenten kwam uit Zeeland. Er was 1 respondent die geen provincie heeft ingevuld.

Tabel 1.
Provincies respondenten

Provincie	Aantal	%
Groningen	6	4.2
Friesland	5	3.5
Drenthe	4	2.8
Overijssel	21	14.6
Gelderland	17	11.8
Utrecht	8	5.6
Flevoland	3	2.1
Noord-Holland	23	16.0
Zuid-Holland	26	18.1
Zeeland	0	0
Brabant	20	13.9
Limburg	10	6.9
Totaal	143	99.3

Het merendeel van de respondenten was afkomstig uit een grote stad en de rest was ongeveer gelijk verdeeld over kleine stad, groot dorp, klein dorp en platteland. Drie respondenten hadden deze vraag niet ingevuld.

Tabel 2.
Grote stad of platteland respondenten

	Aantal	%
Grote stad (>100.000 inw.)	41	28.5
Kleine stad (50.000 – 100.000 inw.)	23	16.0
Groot dorp (25.000 – 50.000 inw.)	25	17.4
Klein dorp (10.000 – 25.000 inw.)	26	18.1
Platteland (< 10.000 inw.)	26	18.1
Totaal	141	97.9

De grootste groep van de respondenten (44) hadden hun rijbewijs 20 jaar of langer. Achtentwintig respondenten hadden hun rijbewijs 10-20 jaar en 19 respondenten hadden hun rijbewijs 5-10 jaar. In beide categorieën 2-5 jaar en 0-2 jaar zaten 11 respondenten. En 30 respondenten hadden geen rijbewijs. In eerste instantie was het de bedoeling alleen automobilisten te benaderen, maar in het aanvragen van gegevens van mensen die het afgelopen jaar staande gehouden zijn in het verkeer bij het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB), is dit waarschijnlijk niet duidelijk naar voren gekomen.

Van de automobilisten (113) gaf 34.7% aan meer voor werk dan voor privé aan het verkeer deel te nemen, 31.9% gaf aan meer voor privé dan voor werk aan het verkeer deel te

nemen en 11.1% gaf aan voor werk en privé ongeveer evenveel aan het verkeer deel te nemen.

Hieronder volgen nog twee tabellen met gegevens van de respondenten over het opleidingsniveau (Tabel 3) en inkomen (Tabel 4).

Tabel 3.

Opleidingsniveau respondenten

Opleiding	Aantal	%
Lagere school/Basisschool	5	3.5
LBO	24	16.7
MAVO/MULO/VMBO-tl	15	10.4
MBO	41	28.5
HBS/HAVO	8	5.6
VWO/Gymnasium	4	2.8
HBO	29	20.1
WO	15	10.4
Totaal	141	98.0

** 3 respondenten hebben geen opleidingsniveau ingevuld*

De grootste groep respondenten (28.5%) had als opleidingsniveau MBO, en de daarop volgende groepen HBO (20.1%) en LBO (16.7%).

Tabel 4.

Inkomen respondenten in euro's per maand samen met partner

Inkomen	Aantal	%
0-750	22	15.3
750-1000	5	3.5
1000-1500	9	6.3
1500-2000	20	13.9
2000-2500	17	11.8
2500 of meer	49	34.0
Totaal	122	84.8

** 22 respondenten hebben geen inkomen ingevuld*

De grootste groep respondenten (34%) had een inkomen (samen met eventuele partner) van €2500,- of meer per maand. De twee grootste groepen daarna waren de categorieën €0 - €750 (15.3%) en €1500 - €2000 (13.9%).

De gemiddelde boete die de respondenten ontvangen hebben is €129,00. De laagste hierbij was geen boete en de hoogste boete die was uitgedeeld bedroeg €500,00. Van de 134 respondenten die hebben ingevuld hoe hoog de boete was die zij kregen, geven 8

respondenten aan een extra straf te hebben gekregen naast de boete. Wat hier vaak bij genoemd werd, was dat er een punt van het rijbewijs werd afgenomen.

De interactie tussen de respondent (burger) en de politie duurde gemiddeld 13 minuten, de kortste interactie duurde 1 minuut en de langste 120 minuten. De interactie was op het moment dat de respondent de vragenlijst invulde gemiddeld 6,42 maanden geleden. De meest recente gebeurde een halve maand geleden en het langst geleden was de interactie die 72 maanden geleden gebeurd was. Er hebben in totaal 7 respondenten ingevuld dat het gebeuren langer dan een jaar geleden is voorgevallen, waarvan bij 5 respondenten dit zelfs langer dan 2 jaar geleden was. In dit onderzoek was het de bedoeling potentiële respondenten te benaderen die niet langer dan een jaar geleden zijn staande gehouden door een agent in het verkeer. Waarom dit niet goed is gegaan, is niet helemaal duidelijk. Aan het CJIB was duidelijk gemaakt dat het alleen om staandehoudingen ging die binnen het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden. Wellicht hebben respondenten een alcoholcontrole of algehele controle of iets dergelijks gehad, waarvoor zij een (lage) boete hebben ontvangen, maar zien de respondenten dit niet als een 'staandehouding'. Een ander verklaring zou kunnen zijn dat de betaaldatum (wat geregistreerd wordt als boetedatum) minder dan een jaar geleden is, maar de pleegdatum langer geleden.

Design en vragenlijst

In dit onderzoek zijn de rechtvaardigheidsoordelen de onafhankelijke variabelen, omdat hierbij is gemeten hoe de burger de interactie met de politieambtenaar ervaren heeft, ongeacht hoe de betreffende ambtenaar zijn of haar werk gedaan heeft. De scores op de onafhankelijke variabelen (drie vormen van ervaren rechtvaardigheid) zijn vergeleken op de afhankelijke variabelen vertrouwen in de politie, bereidheid mee te werken met de politie, kritiek/protestneiging en begrijpen. Vervolgens is er gekeken wat de variabelen onzekerheid en affectintensiteit hier doen. Alle respondenten hebben een vragenlijst ingevuld, welke bestond uit 147 vragen onderverdeeld in 7 delen.

In deel 1 werd gevraagd om de situatie van de staandehouding te beschrijven, en werden een aantal vragen gesteld over hoe lang dit duurde, hoe lang dit geleden was, welke boete de respondent gekregen had, of ze naast de boete nog een sanctie opgelegd hebben gekregen en hoe vaak ze de afgelopen twee jaar een boete hebben gehad. Deel 2 tot en met deel 7 bestonden (op één vraag na) uit stellingen waarbij de respondenten op een zevenpuntsschaal, waarbij: 1=helemaal niet, 4=neutraal, 7=helemaal wel, konden invullen in hoeverre ze het eens waren met de betreffende stelling.

In deel 2 moesten de respondenten invullen in hoeverre ze vonden dat ze rechtvaardig behandeld waren. Hiervan waren er 5 stellingen over distributieve rechtvaardigheid, 6 stellingen over procedurele rechtvaardigheid en 9 stellingen over interactionele rechtvaardigheid. Voor deze vragen is gebruik gemaakt van de vragen van Moorman (1991). Deze vragenlijst is voor verschillende onderzoeken in Nederland vertaald en aangepast en ook voor dit onderzoek zijn ze weer iets aangepast.

Deel 3 bestond uit stellingen over de onzekerheid van de respondent, waarvan 8 stellingen over sociale onzekerheid en 15 stellingen over persoonlijke onzekerheid. Deze vragen zijn overgenomen uit het onderzoek van Maas (2008) en aangepast aan dit onderzoek.

In deel 4 stond de Affect Intensity Measure (AIM) (Larsen, Diener & Emmons, 1986), welke bestaat uit 40 stellingen.

Het 5^e deel bestond uit stellingen over vertrouwen in de politie (8), bereidheid om mee te werken (7), de neiging om kritiek te uiten en/ of te protesteren (7) en in hoeverre de respondenten begrijpen waarom ze staande zijn gehouden en een boete hebben gekregen (7). Deze vragen zijn voor dit onderzoek samengesteld. Voorbeelden van items van vertrouwen in de politie zijn: 'Ik heb veel vertrouwen in de politieagent met wie ik te maken had', 'Ik heb veel vertrouwen in de politie in het algemeen'. Voorbeelden van items van bereidheid om mee te werken zijn: 'Ik was op het moment van de staandehouding bereid mee te werken met de agent', 'Ik heb een sterke neiging om dezelfde overtreding weer te maken onder dezelfde omstandigheden'. Voorbeelden van items van kritiek-/protestneiging zijn: 'Ik had de neiging om kritiek te uiten over de manier waarop de agent handelde', 'Ik heb behoorlijk tegen derden geklaagd over de politie in het algemeen'. En voorbeelden van items van begrijpen zijn: 'Ik begrijp dat de overtreding die ik heb gemaakt, anderen en/of mezelf in gevaar brengen', 'Ik begrijp dat de overtreding die ik heb gemaakt, tegen de regels is'.

Deel 6 bestond uit stellingen over de recente CAO-onderhandelingen en stakingen van de politie, de hogere boetes voor zwaardere overtredingen en verhoging van de boetes. Dit omdat er tijdens dit onderzoek veel media-aandacht is geweest voor de stakingen en CAO-onderhandelingen van de Politie. Hierna werden wederom stellingen gegeven over vertrouwen in de politie, zoals eerder in de vragenlijst. Voorbeelden van items over de Cao-onderhandelingen en stakingen zijn: 'In welke mate heeft u begrip voor de Cao-onderhandelingen van de politie die plaatsgevonden hebben?', 'Hoe terecht vindt u het dat de politie loonsverhoging krijgt?'. Voorbeelden van items over het verhogen van boetes voor zwaardere overtredingen zijn: 'In welke mate vindt u het goed dat een zwaardere overtreding strenger beboet wordt?', 'In welke mate vindt u het eerlijk dat een zwaardere overtreding

strenger beboet wordt?'. Voorbeelden van items over de recente verhoging van boetes zijn: 'Vindt u het eerlijk dat de boetes zijn verhoogd?', 'Vindt u het rechtvaardig dat de boetes zijn verhoogd?' De items over vertrouwen in de politie waren hetzelfde als de eerdere vragen over vertrouwen in de politie.

Het laatste deel (deel 7) bestond uit vragen over de demografische gegevens van de respondenten, zoals provincie waar men woont, leeftijd, sekse, aantal jaren rijbewijs, SES.

De schalen van de verschillende variabelen die in de vragenlijst zijn gemeten, waren allemaal betrouwbaar. Alle schalen scoorden hoog op Cronbach's alfa. Deze hoge scores geven aan dat de verschillende items hetzelfde meten. Zoals te zien is in Tabel 5, hebben Bereidheid om mee te werken met de politie en het begrijpen van het hoe en waarom de laagste score op Cronbach's alfa (.76) en zelfs deze score zijn hoog te noemen en geven dus een goede betrouwbaarheid van de items weer.

Tabel 5.
Cronbach's alfa van alle schalen

Variabelen	Cronbach's alfa	Aantal items
Distributieve rechtvaardigheid	.86	5
Procedurale rechtvaardigheid	.89	6
Interactionele rechtvaardigheid	.94	9
Onzekerheid	.90	23
Affectintensiteit	.87	40
Vertrouwen in de politie	.83	8
Bereidheid mee te werken met de politie	.76	7
Neiging om kritiek te uiten/ te protesteren	.91	7
Het begrijpen van het hoe en waarom	.76	7
CAO	.93	5
Hogere boetes zwaardere overtredingen	.98	4
Verhoging boetes algemeen	.87	4
Vertrouwen in de politie na focus op COA	.86	8

Resultaten

Beschrijvende gegevens

Hierin wordt omschreven hoe de respondenten hebben gescoord op de verschillende variabelen. De gemiddelde scores (M) en standaarddeviaties (SD) op de afhankelijke en onafhankelijke variabelen zijn weergegeven in Tabel 6. Opvallend zijn de scores op vertrouwen en kritiek/protestneiging. Als we dit bijvoorbeeld vergelijken met het onderzoek van Van den Bos, Bruins, Wilke en Dronkert (1999) waar de respondenten moesten aangeven in hoeverre ze vonden dat er accuraat beoordeeld werd, wat we redelijk kunnen vergelijken met de score op vertrouwen in het huidige onderzoek. In het onderzoek van Van den Bos e.a. werd er gemiddeld 3.85 (5.4 voor accurate conditie, 2.3 voor niet-accurate conditie) gescoord en in het huidige onderzoek 4.3. Daarnaast werd in het onderzoek van Van den Bos e.a. er gemiddeld hoger gescoord op kritiek/protestneiging, namelijk gemiddeld 3.85 (3.4 na accurate procedure, 4.3 na niet-accurate procedure), terwijl in het huidige onderzoek gemiddeld 2.80 gescoord werd.

Samenhang

De scores op de onafhankelijke variabelen hebben een sterke samenhang (zie Tabel 6). Distributieve rechtvaardigheid hangt sterk samen met procedurele rechtvaardigheid ($r = .64$) en met interactionele rechtvaardigheid ($r = .61$), maar procedurele en interactionele rechtvaardigheid hangen zéér sterk samen ($r = .85$).

Tabel 6.

Correlatiematrix onafhankelijke variabelen en afhankelijke variabelen, gemiddelde scores en sd.

	1	2	3	4	5	6	7	M	SD
1 Distributieve rechtvaardigheid	1	.64	.61	.53	.42	-.50	.69	4.13	1.71
2 Procedurele rechtvaardigheid		1	.85	.63	.46	-.67	.69	4.58	1.64
3 Interactionele rechtvaardigheid			1	.60	.44	-.67	.60	4.76	1.67
4 Vertrouwen in de politie				1	.49	-.47	.46	4.29	1.35
5 Bereidheid mee te werken					1	-.48	.46	5.28	1.13
6 Kritiek/protestneiging						1	-.58	2.80	1.73
7 Begrijpen							1	5.00	1.52

Alle genoemde correlaties zijn significant met een kans $< .01$.

De afhankelijke variabelen hangen ook samen met elkaar, maar wat vooral opvalt is dat begrijpen sterk correleert met (met name de eerste twee) onafhankelijke variabelen (distributieve rechtvaardigheid: $r = .69$, procedurele rechtvaardigheid: $r = .69$, interactionele rechtvaardigheid: $r = .60$).

Omdat de onafhankelijke variabelen zo sterk correleren is er een factoranalyse gedaan, om te kijken op hoeveel componenten de verschillende items van rechtvaardigheid laden. Hieruit blijkt dat er wel degelijk drie componenten zijn, maar als een aantal items verwijderd worden, omdat die bijvoorbeeld sterk op twee of zelfs alle drie de componenten laadt, wordt er meer variantie verklaard (van 71.85% naar 77.05%). Op basis van een factoranalyse met varimax-rotatie, waarbij alle items van de onafhankelijke variabelen zijn meegenomen, heb ik 3 nieuwe variabelen geconstrueerd die uit de factoranalyse naar voren kwamen. Deze zijn: DRnieuw, PRnieuw en IRnieuw. DRnieuw is geconstrueerd uit de items DR3, DR4 en DR5. PRnieuw is geconstrueerd uit de items PR1, PR2 en PR3. IRnieuw is geconstrueerd uit de items IR1, IR2, IR3, IR4, IR5, IR8, IR9, PR5 en PR6. De items DR1, DR2, PR4, IR6 en IR7 zijn, na controle aan de hand van de vragenlijst, hierbij dus verwijderd².

Variantie en Regressie

Tot zover zijn de scores op de verschillende variabelen en de samenhang tussen de variabelen beschreven. In dit onderdeel wordt onderzocht welke bevindingen kunnen worden verklaard door verbanden tussen de variabelen en of er wellicht voorspellingen kunnen worden gedaan. Met de nieuw aangemaakte en gestandaardiseerde variabelen DRnieuw, PRnieuw en IRnieuw is er een regressieanalyse uitgevoerd. Hiervoor zijn daarnaast ook 4 interactievariabelen aangemaakt, namelijk drie tweewegsinteracties en één driewegsinteractie. Met de regressieanalyse wordt er gekeken naar hoeveel er met rechtvaardigheid voorspelt kan worden als we het hebben over vertrouwen in de politie, bereidheid om mee te werken met de politie, kritiek/protestneiging en begrijpen van het hoe en waarom van de politie.

Vertrouwen in de politie

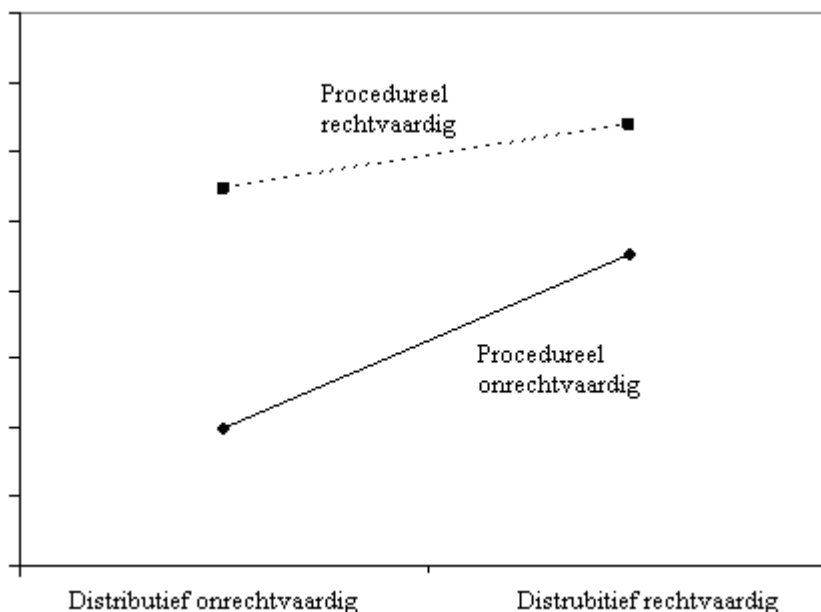
Bij elke regressieanalyse is bij het eerste model alleen distributieve rechtvaardigheid als voorspellende variabele meegenomen en in de tweede stap zijn alle onafhankelijke

² Met DR1 wordt bedoeld: de eerste vraag in de vragenlijst van de vragen over distributieve rechtvaardigheid, met PR2 wordt bedoeld: de tweede vraag in de vragenlijst van de vragen over procedurele rechtvaardigheid, etc. Zie bijlage II voor de vragenlijst.

variabelen en alle interacties meegenomen. Als we gaan kijken naar vertrouwen in de politie, is er in het eerste model een hoofdeffect van distributieve rechtvaardigheid, $\beta = .27$, $t(138) = 3.35$, $p = .001$. Als burgers vinden dat ze distributief rechtvaardig behandeld zijn, heeft dit een positieve invloed op het vertrouwen in de politie.

In het tweede model, zijn er hoofdeffecten van alle onafhankelijke variabelen; distributieve rechtvaardigheid, $\beta = .31$, $t(132) = 4.63$, $p = .000$, procedurele rechtvaardigheid, $\beta = .49$, $t(132) = 7.67$, $p = .000$, interactionele rechtvaardigheid, $\beta = .36$, $t(132) = 5.50$, $p = .000$. Dit geeft aan dat alle vormen van ervaren rechtvaardigheid invloed hebben op het vertrouwen in de politie, maar duidelijk is hierbij ook dat procedurele rechtvaardigheid de grootste invloed heeft op het vertrouwen in de politie.

Daarnaast is er in het tweede model ook een interactie-effect gevonden van distributieve rechtvaardigheid met procedurele rechtvaardigheid, $\beta = -.15$, $t(132) = -2.04$, $p = .043$. Dit betekent dat voor burgers die zich distributief onrechtvaardig behandeld voelen (-1 SD), het effect van procedurele rechtvaardigheidsoordelen sterker is, $\beta = .64$, $t(136) = 6.59$, $p = .000$, dan voor burgers die zich distributief rechtvaardig behandeld voelen (+1 SD), $\beta = .33$, $t(136) = 3.20$, $p = .002$. In Figuur 1 is dit effect te weergegeven.

Figuur 1: Weergave interactie-effect distributieve rechtvaardigheid met procedurele rechtvaardigheid op het vertrouwen in de politie.

Bereidheid mee te werken met de politie

Als we kijken naar bereidheid om mee te werken als afhankelijke variabelen, waarin wederom in het eerste model alleen distributieve rechtvaardigheid als onafhankelijke variabelen is meegenomen en in het tweede model alle onafhankelijke variabelen en de interacties, zien we dat in het eerste model er wederom een hoofdeffect van distributieve rechtvaardigheid is, $\beta = .31$, $t(138) = 3.77$, $p = .000$. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze distributief rechtvaardig behandeld zijn, heeft dit een positieve invloed op de bereidheid om mee te willen werken met de politie.

In het tweede model zijn er hoofdeffecten gevonden van alle onafhankelijke variabelen; distributieve rechtvaardigheid, $\beta = .30$, $t(132) = 3.74$, $p = .000$, procedurele rechtvaardigheid, $\beta = .22$, $t(132) = 2.87$, $p = .005$ en interactionele rechtvaardigheid, $\beta = .30$, $t(132) = 3.76$, $p = .000$. Dit betekent dat alle vormen van ervaren rechtvaardigheid invloed hebben op de bereidheid van de burger om mee te willen werken met de politie, en hiervan hebben distributieve en interactionele rechtvaardigheid evenveel invloed, en de ervaren procedurele rechtvaardigheid is hierop iets minder van invloed. Hierbij geldt dat als men de positieve rechtvaardigheidsoordelen heeft, deze positief invloed hebben op de bereidheid om mee te willen werken met de politie.

Er zijn geen significante interactie-effecten gevonden in dit model.

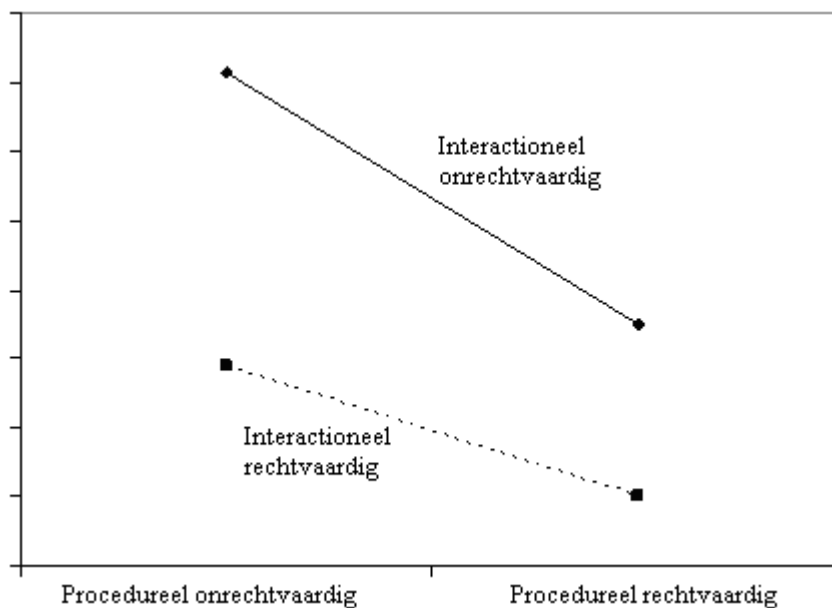
Kritiek/protestneiging

Als we dan kijken naar kritiek/protestneiging, waarbij hetzelfde is gedaan als voor bovenstaande afhankelijke variabelen bij Model 1 en Model 2, zien we dat er in het eerste model een hoofdeffect is van distributieve rechtvaardigheid, $\beta = -.25$, $t(138) = -3.09$, $p = .002$. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze distributief rechtvaardig behandeld zijn, dit negatieve invloed heeft op de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren.

In het tweede model zijn er hoofdeffecten gevonden voor alle onafhankelijke variabelen; distributieve rechtvaardigheid, $\beta = -.22$, $t(132) = -3.29$, $p = .001$, procedurele rechtvaardigheid, $\beta = -.40$, $t(132) = -6.45$, $p = .000$, interactionele rechtvaardigheid, $\beta = -.48$, $t(132) = -7.52$, $p = .000$. Dit geeft aan dat alle vormen van ervaren rechtvaardigheid invloed hebben op de neiging van de burger om kritiek te uiten of te protesteren tegen de politie, en dat interactionele rechtvaardigheid hierbij de grootste rol speelt. Positieve rechtvaardigheidsoordelen hebben een negatieve invloed op de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren.

Daarnaast is er een interactie-effect gevonden van procedurele rechtvaardigheid met

interactionele rechtvaardigheid, $\beta = .14$, $t(132) = 2.17$, $p = .032$. Dit betekent dat voor burgers die zich procedureel onrechtvaardig (-1 SD) behandeld voelen, het effect van interactionele rechtvaardigheidsoordelen sterker is, $\beta = -.61$, $t(136) = -7.79$, $p = .000$, dan voor burgers die zich procedureel rechtvaardig behandeld voelen (+1 SD), $\beta = -.32$, $t(136) = -3.14$, $p = .002$. In Figuur 2 is dit effect te weergegeven.

Figuur 2: Weergave interactie-effect procedurele rechtvaardigheid met interactionele rechtvaardigheid op kritiek/protestneiging.

Begrijpen

Als laatste gaan we kijken naar begrijpen, waarbij wederom hetzelfde is gedaan als voor bovenstaande variabelen bij model 1 en model 2, zien we dat er in het eerste model ook hierbij een hoofdeffect is van distributieve rechtvaardigheid, $\beta = .50$, $t(138) = 6.86$, $p = .000$. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze distributief rechtvaardig behandeld zijn, dit een positieve invloed heeft op het begrijpen van het hoe en waarom van de politie.

In het tweede model vinden we hoofdeffecten voor alle onafhankelijke variabelen; distributieve rechtvaardigheid, $\beta = .51$, $t(132) = 8.10$, $p = .000$, procedurele rechtvaardigheid, $\beta = .36$, $t(132) = 6.08$, $p = .000$ en interactionele rechtvaardigheid, $\beta = .40$, $t(132) = 6.50$, $p = .000$. Dit betekent dat alle vormen van ervaren rechtvaardigheid invloed hebben op het begrijpen van de burger van het hoe en waarom van de politie, echter distributieve rechtvaardigheid heeft hierop meer invloed dan procedurele en interactionele rechtvaardigheid. Positieve rechtvaardigheidsoordelen hebben een positieve invloed op het

begrijpen van het hoe en waarom van de politie. Hierbij zijn geen interactie-effecten gevonden.

Tabel 7

Verklaarde varianties afhankelijke variabelen van model 1 en model 2 regressieanalyses.

Afhankelijke variabele	R2 model 1	R2 model 2
Vertrouwen in de politie	.08	.48
Bereidheid mee werken	.09	.24
Kritiek/protestneiging	.07	.51
Begrijpen	.25	.55

In bovenstaande tabel is te zien dat in alle gevallen het tweede model meer kan verklaren dan het eerste model. Dit betekent dat bij alle afhankelijke variabelen, alle vormen van rechtvaardigheid belangrijk zijn en duidelijk allemaal een rol spelen. Distributieve rechtvaardigheid is dus niet (altijd) alleen belangrijk in interacties tussen politie en burger.

Onzekerheid en affectintensiteit

Om te kijken of onzekerheid en/of affectintensiteit een modererend effect heeft op de relatie tussen de onafhankelijke variabelen distributieve, procedurele, interactionele rechtvaardigheid en de afhankelijke variabelen vertrouwen in de politie, bereidheid mee te werken, kritiek/protestneiging en begrijpen, zijn wederom regressieanalyses uitgevoerd. Ook hierbij is begonnen met kijken naar een model met een hoofdeffect van distributieve, procedurele of interactionele rechtvaardigheid, en zijn er in het tweede model de variabelen onzekerheid, affectintensiteit, interactie tussen de betreffende vorm van ervaren rechtvaardigheid en onzekerheid, interactie tussen de betreffende vorm van ervaren rechtvaardigheid en affectintensiteit, interactie tussen onzekerheid en affectintensiteit en een driewegsinteractie tussen de betreffende vorm van ervaren rechtvaardigheid, onzekerheid en affectintensiteit toegevoegd.

Vertrouwen in de politie

Ten eerste is er gekeken naar de afhankelijke variabele vertrouwen in de politie. Hierbij is begonnen met de onafhankelijke variabele *distributieve rechtvaardigheid*. Als

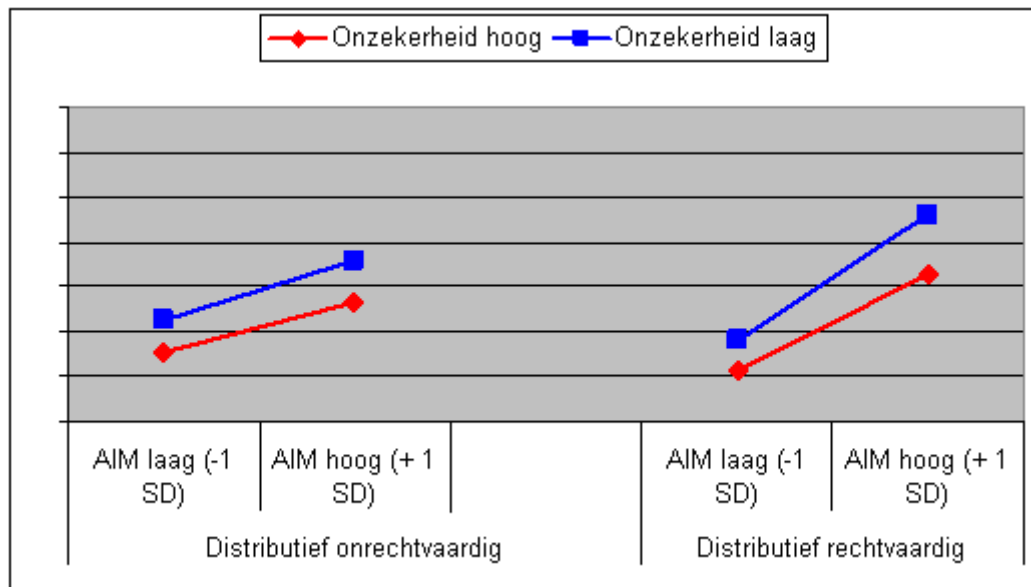
distributieve rechtvaardigheid als enige voorspeller van vertrouwen in de politie wordt meegenomen, heeft distributieve rechtvaardigheid een hoofdeffect, $\beta = .27$, $t(137) = 3.31$, $p = .001$. Dit betekent dat, zoals al eerder in dit onderzoek aangetoond, hoe de burger de distributieve rechtvaardigheid ervaart wel degelijk invloed heeft op het vertrouwen van die burger in de politie, namelijk; als burgers vinden dat ze distributief rechtvaardig behandeld zijn, heeft dit een positieve invloed op het vertrouwen in de politie.

In het tweede model zijn er hoofdeffecten gevonden van distributieve rechtvaardigheid, $\beta = -.62$, $t(131) = -4.90$, $p = .000$, en van onzekerheid, $\beta = -1.42$, $t(131) = -2.01$, $p = .047$. Dit betekent dat op het moment dat onzekerheid en affectintensiteit worden meegenomen in het voorspellen van vertrouwen in de politie, distributieve rechtvaardigheid nog steeds, maar ook onzekerheid op zichzelf negatieve invloed hebben op het vertrouwen in de politie.

Daarnaast zijn er interactie-effecten gevonden van distributieve rechtvaardigheid met affectintensiteit, $\beta = .77$, $t(131) = 2.24$, $p = .027$, en van distributieve rechtvaardigheid met onzekerheid, $\beta = 2.66$, $t(131) = 3.47$, $p = .001$.

Ook is er nog een driewegsinteractie gevonden tussen distributieve rechtvaardigheid, onzekerheid en affectintensiteit, $\beta = -2.49$, $t(131) = -3.21$, $p = .002$. Hiervan wordt het effect weergegeven in Figuur 3: De sterkste (significante) effecten van distributieve rechtvaardigheid gevonden worden als onzekerheid en affectintensiteit beiden hoog of laag zijn. Met andere woorden: op het moment dat burgers de neiging hebben sterk affectief te reageren op gebeurtenissen en onzeker zijn óf de neiging zwak affectief te reageren op gebeurtenissen en zeker zijn, is hun vertrouwen in de politie significant hoger bij een rechtvaardige in plaats van onrechtvaardige verdeling van de uitkomsten.

Simple Slopes: Hoge onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .36$, $t = 2.30$, $p = .023$
 Hoge onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .11$, $t = 0.44$, $p = .659$
 Lage onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = -.03$, $t = -0.16$, $p = .870$
 Lage onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .39$, $t = 2.99$, $p = .003$

Figuur 3: Weergave driewegsinteractie distributieve rechtvaardigheid, onzekerheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele vertrouwen in de politie.

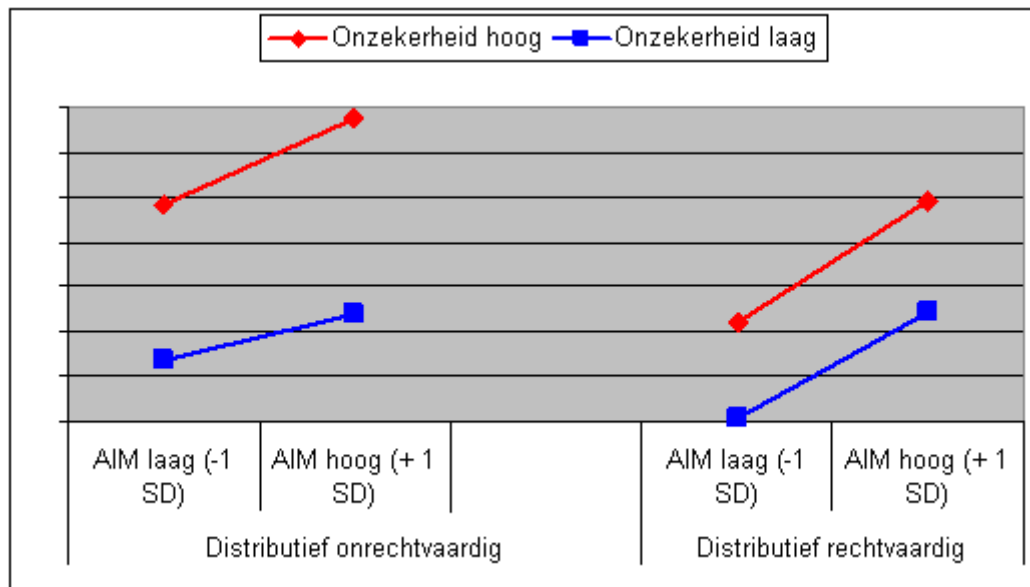
Vervolgens kunnen we hetzelfde doen voor *procedurele rechtvaardigheid*. Waarbij procedurele rechtvaardigheid als enige voorspeller in Model 1 een hoofdeffect heeft op vertrouwen in de politie, $\beta = .50$ $t(137) = 6.66$, $p = .000$.

In het tweede model, waarbij alle hoofdeffecten en interacties zijn meegenomen met procedurele rechtvaardigheid, affectintensiteit en onzekerheid, zijn er hoofdeffecten gevonden voor procedurele rechtvaardigheid, $\beta = .18$, $t(131) = 2.17$, $p = .032$ en onzekerheid, $\beta = -1.83$, $t(131) = -2.53$, $p = .013$. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze procedureel rechtvaardig behandeld zijn, dit een positieve invloed heeft op het vertrouwen in de politie, en dat als men onzeker is, dit een negatieve invloed heeft op het vertrouwen in de politie.

Ook is er een interactie-effect gevonden van procedurele rechtvaardigheid en onzekerheid, $\beta = 2.78$, $t(131) = 3.78$, $p = .000$. Dit betekent dat de sterkste effecten van procedurele rechtvaardigheid worden gevonden op het moment dat men onzeker is (hoge score op onzekerheid).

Daarnaast is er ook sprake van een driewegsinteractie tussen procedurele rechtvaardigheid, affectintensiteit en onzekerheid, $\beta = -2.56$, $t(131) = -3.27$, $p = .001$. Ook hiervan zijn regressiegewichten berekend en weergegeven in Figuur 4.

Simple Slopes: Hoge onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .54$, $t = 4.06$, $p = .000$.
 Hoge onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .31$, $t = 1.09$, $p = .277$.
 Lage onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .30$, $t = 1.83$, $p = .070$.
 Lage onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .57$, $t = 5.23$, $p = .000$.

Figuur 4: Weergave drieweginteractie procedurele rechtvaardigheid, onzekerheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele vertrouwen in de politie.

In Figuur 4 is ongeveer hetzelfde te zien als in Figuur 3, namelijk; de combinatie van hoge score op onzekerheid en hoge score op affectintensiteit of de combinatie van lage score op onzekerheid en lage score op affectintensiteit geven de sterkste (significante) effecten van procedurele rechtvaardigheid. Met andere woorden: op het moment dat burgers de neiging hebben sterk affectief te reageren op gebeurtenissen en onzeker zijn óf de neiging zwak affectief te reageren op gebeurtenissen en zeker zijn, is hun vertrouwen in de politie significant hoger bij een rechtvaardige in plaats van onrechtvaardige procedurele behandeling.

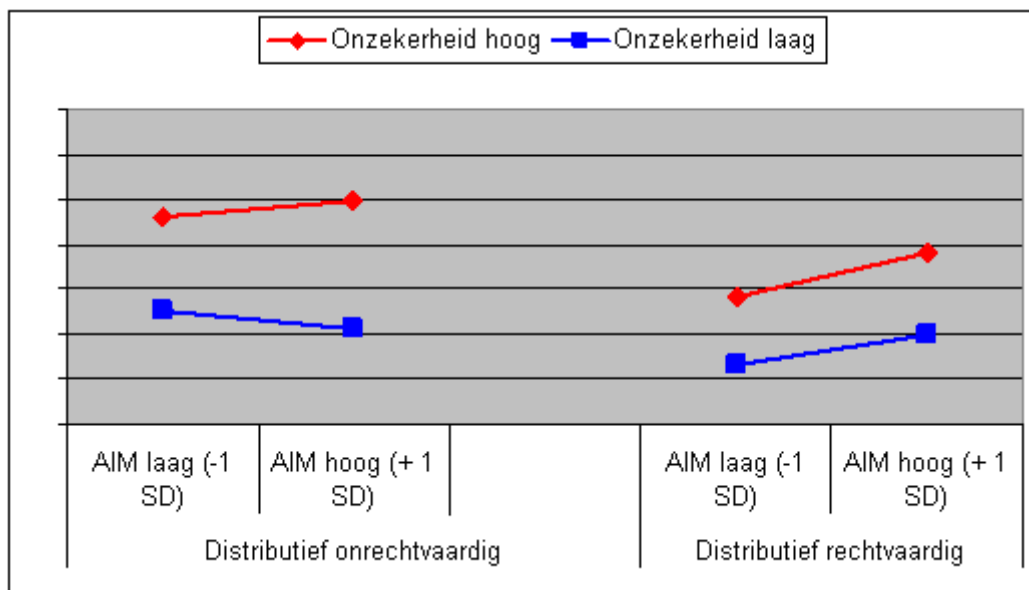
En vervolgens is hetzelfde gedaan met *interactionele rechtvaardigheid*. Ook hierbij was er sprake van een hoofdeffect van interactionele rechtvaardigheid, $\beta = .38$, $t(137) = 4.82$, $p = .000$, in het eerste model. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze interactioneel rechtvaardig behandeld zijn, dit een positieve invloed heeft op het vertrouwen in de politie.

In het tweede model, met wederom alle hoofdeffecten en interacties, is er een hoofdeffect van interactionele rechtvaardigheid gevonden, $\beta = -.55$, $t(131) = -4.38$, $p = .000$. Daarnaast zijn er interactie-effecten gevonden van interactionele rechtvaardigheid met

affectintensiteit, $\beta = .87$, $t(131) = 2.83$, $p = .005$, en van interactionele rechtvaardigheid met onzekerheid, $\beta = 2.26$, $t(131) = 3.20$, $p = .002$. Dit betekent dat op het moment dat onzekerheid en affectintensiteit worden meegenomen, interactionele rechtvaardigheid een negatieve invloed heeft op het vertrouwen in de politie. Daarnaast geven de interactie-effecten aan dat de sterkste effecten van interactionele rechtvaardigheid gevonden worden op het moment dat men een sterke neiging heeft affectief te reageren op gebeurtenissen en op het moment dat men onzeker is.

Hierbij is ook een drieweginteractie gevonden tussen interactionele rechtvaardigheid, affectintensiteit en onzekerheid, $\beta = -2.12$, $t(131) = -2.81$, $p = .006$.

Simple slopes: Hoge onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .44$, $t = 2.75$, $p = .007$.
 Hoge onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .63$, $t = 2.93$, $p = .004$.
 Lage onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .08$, $t = .41$, $p = .685$
 Lage onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .39$, $t = 3.34$, $p = .001$.

Figuur 5: Weergave drieweginteractie interactionele rechtvaardigheid, onzekerheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele vertrouwen in de politie.

In Figuur 5 is te zien dat de combinatie van lage score op onzekerheid en lage score op affectintensiteit of een hoge score op onzekerheid en een lage score op affectintensiteit de sterkste (significante) effecten geeft van interactionele rechtvaardigheid. Met andere woorden: op het moment dat burgers een zwakke neiging hebben om sterk affectief te reageren op gebeurtenissen in combinatie met onzeker zijn of juist zeker is hun vertrouwen in de politie

significant hoger bij een rechtvaardige in plaats van onrechtvaardige interactionele behandeling.

Bereidheid mee te werken

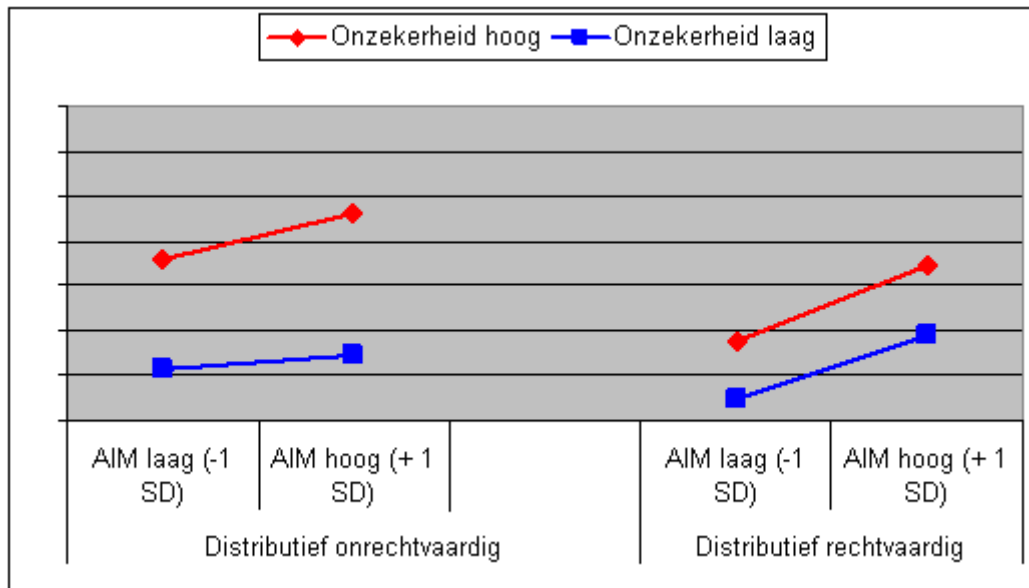
Nu gaan we kijken naar de invloed van onzekerheid en affectintensiteit in combinatie met de ervaren rechtvaardigheid op de bereidheid om mee te werken met de politie. Dit is op dezelfde manier gedaan zoals beschreven bij vertrouwen in de politie en we beginnen hierbij weer met *distributieve rechtvaardigheid*. In het eerste model is er een hoofdeffect van distributieve rechtvaardigheid, $\beta = .31$, $t(137) = 3.75$, $p = .000$. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze distributief rechtvaardig behandeld zijn, dit een positieve invloed heeft op de bereidheid om mee te willen werken met de politie.

In het tweede model is er geen hoofdeffect meer van distributieve rechtvaardigheid, maar wel van onzekerheid, $\beta = -1.68$, $t(131) = -2.09$, $p = .038$. Dit betekent dat op het moment dat onzekerheid en affectintensiteit een rol gaat spelen, distributieve rechtvaardigheid geen (significante) invloed meer heeft op de bereidheid om mee te werken met de politie.

Daarnaast is er een interactie-effect gevonden van distributieve rechtvaardigheid met onzekerheid, $\beta = 2.92$, $t(131) = 3.36$, $p = .001$. Dit betekent dat de grootste effecten van distributieve rechtvaardigheid worden gevonden op het moment dat men onzeker is.

Ook is er een driewegsinteractie gevonden van distributieve rechtvaardigheid, affectintensiteit en onzekerheid, $\beta = -2.92$, $t(131) = -3.31$, $p = .001$. Ook hiervan zijn de regressiegewichten berekend en weergegeven in Figuur 6.

Simple slopes: Hoge onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .23$, $t = 1.48$, $p = .140$.
 Hoge onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .33$, $t = 1.33$, $p = .185$.
 Lage onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .19$, $t = 1.02$, $p = .310$.
 Lage onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .41$, $t = 3.15$, $p = .002$.

Figuur 6: Weergave driewegsinteractie distributieve rechtvaardigheid, onzekerheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele bereidheid mee te werken.

In Figuur 6 wordt weergegeven dat de sterkste (significante) effecten van distributieve rechtvaardigheid gevonden worden als onzekerheid en affectintensiteit beiden laag zijn. Met andere woorden: op het moment dat de burgers de neiging hebben zwak affectief te reageren op gebeurtenissen en zeker zijn, is hun bereidheid om mee te werken met de politie significant hoger bij een rechtvaardige in plaats van onrechtvaardige verdeling van de uitkomsten.

We doen hetzelfde met *procedurele rechtvaardigheid*, en vinden dan in het eerste model een hoofdeffect van procedurele rechtvaardigheid, $\beta = .23$, $t(137) = 2.72$, $p = .007$.

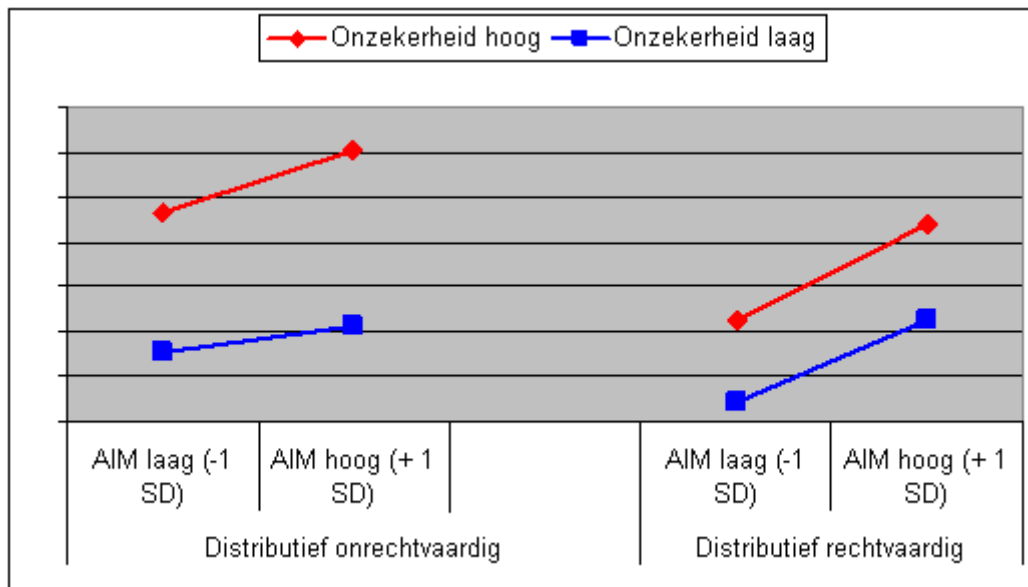
In het tweede model is er alleen een hoofdeffect van onzekerheid, $\beta = -2.02$, $t(131) = -2.38$, $p = .019$. Dit betekent dat in beide gevallen, of onzekerheid en affectintensiteit wel of niet meegenomen worden, als burgers vinden dat ze procedureel rechtvaardig behandeld zijn heeft dit invloed op de bereidheid om mee te willen werken met de politie. Alleen als procedurele rechtvaardigheid de enige voorspeller is, is deze invloed positief en op het moment dat onzekerheid en affectintensiteit worden toegevoegd als voorspellers, is deze invloed negatief.

Daarnaast is er een interactie-effect gevonden van procedurele rechtvaardigheid met onzekerheid, $\beta = 3.17$, $t(131) = 3.66$, $p = .000$. En dit betekent dat de sterkste effecten van procedurele rechtvaardigheid gevonden worden op het moment dat de burger onzeker is.

En ook hierbij is er een driewegsinteractie gevonden tussen procedurele

rechtvaardigheid, affectintensiteit en onzekerheid, $\beta = -2.96$, $t(131) = -3.22$, $p = .002$. Ook hiervan zijn regressiegewichten berekent en hieronder weergegeven.

Simple slopes: Hoge onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .44$, $t = 2.98$, $p = .003$.
 Hoge onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .35$, $t = 1.08$, $p = .280$
 Lage onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .17$, $t = .93$, $p = .352$.
 Lage onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .09$, $t = .73$, $p = .467$.

Figuur 7: Weergave drieweginteractie procedurele rechtvaardigheid, onzekerheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele bereidheid mee te werken.

In Figuur 7 wordt weergegeven dat de sterkste (significante) effecten van procedurele rechtvaardigheid gevonden worden als onzekerheid en affectintensiteit beiden hoog zijn. Met andere woorden: op het moment dat de burgers de neiging hebben sterk affectief te reageren op gebeurtenissen en onzeker zijn, is hun bereidheid om mee te werken met de politie significant hoger bij een rechtvaardige in plaats van onrechtvaardige procedurele behandeling.

Vervolgens is er hetzelfde gedaan met *interactionele rechtvaardigheid* en hierbij is ook in het eerste model weer sprake van een hoofdeffect van interactionele rechtvaardigheid, $\beta = .31$, $t(137) = 3.82$, $p = .000$. Ook positieve oordelen over interactionele rechtvaardigheid heeft een positieve invloed op de bereidheid om mee te werken met de politie.

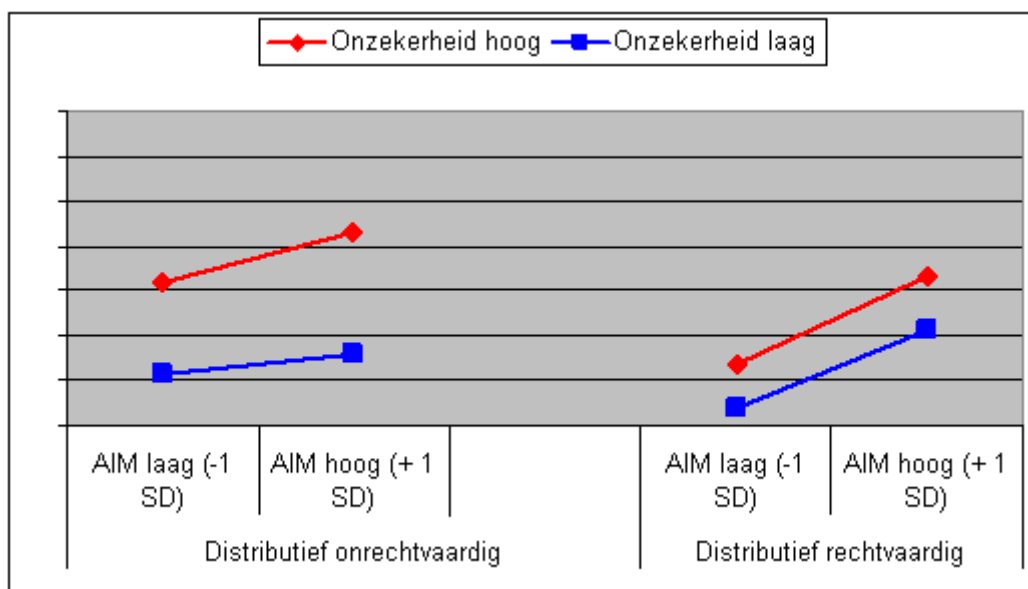
In het tweede model is er alleen een hoofdeffect van onzekerheid, $\beta = -1.94$, $t(131) = -$

2.24, $p = .027$. Dit betekent dat als er alleen gekeken wordt naar interactionele rechtvaardigheid, dit invloed heeft op bereidheid om mee te werken met de politie, maar op het moment dat onzekerheid en affectintensiteit worden meegenomen, is er alleen een hoofdeffect van onzekerheid en niet meer van interactionele rechtvaardigheid. Op het moment dat burgers onzeker zijn, heeft dit een negatieve invloed op de bereidheid om mee te willen werken met de politie.

Daarnaast is er een interactie-effect gevonden van interactionele rechtvaardigheid met onzekerheid, $\beta = 2.83$ $t(131) = 3.37$, $p = .001$. Dit geeft aan dat de sterkste effecten van interactionele rechtvaardigheid worden gevonden op het moment dat de burger onzeker is.

En ook de drieweginteractie tussen interactionele rechtvaardigheid, onzekerheid en affectintensiteit is significant, $\beta = -2.91$, $t(131) = -3.25$, $p = .001$. Hiervan zijn de regressiegewichten berekend en weergegeven in Figuur 8.

Simple slopes: Hoge onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = -.01$, $t = -.06$, $p = .953$.
 Hoge onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .77$, $t = 3.57$, $p = .000$
 Lage onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .14$, $t = .70$, $p = .484$.
 Lage onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .44$, $t = 3.85$, $p = .000$.

Figuur 8: Weergave drieweginteractie interactionele rechtvaardigheid, onzekerheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele bereidheid mee te werken.

In Figuur 8 wordt weergegeven dat de sterkste (significante) effecten van interactionele rechtvaardigheid gevonden worden als affectintensiteit laag en onzekerheid

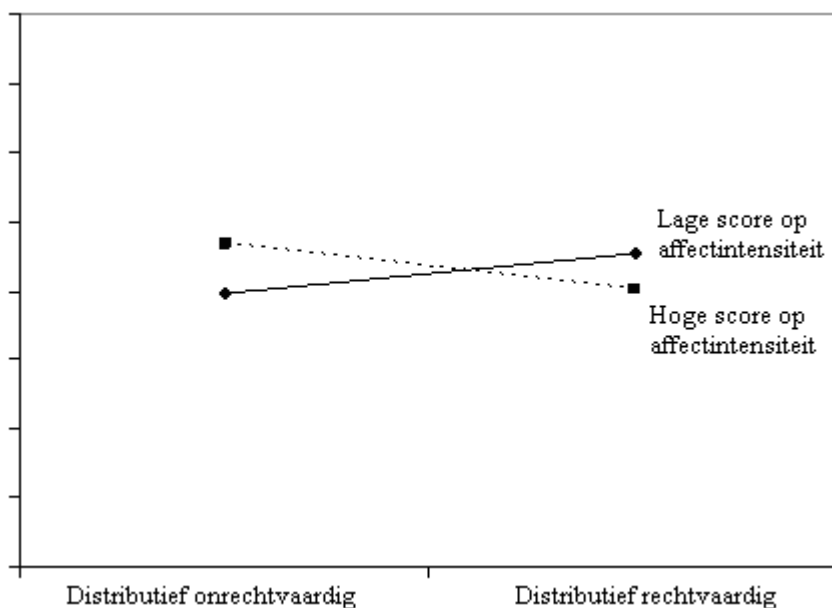
laag of als affectintensiteit laag en onzekerheid hoog is. Met andere woorden: op het moment dat de burgers de neiging hebben zwak affectief te reageren op gebeurtenissen en onzeker of zeker zijn, is hun bereidheid om mee te werken met de politie significant hoger bij een rechtvaardige in plaats van onrechtvaardige interactionele behandeling.

Kritiek/protestneiging

Als we kijken naar *distributieve rechtvaardigheid*, vinden we in het eerste model een hoofdeffect voor distributieve rechtvaardigheid, $\beta = -.26$, $t(137) = -3.16$, $p = .002$. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze distributief rechtvaardig behandeld zijn, dit een negatieve invloed heeft op de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren.

In het tweede model is er wederom een hoofdeffect van distributieve rechtvaardigheid gevonden, $\beta = .59$, $t(131) = 4.60$, $p = .000$. Op het moment dat onzekerheid en affectintensiteit worden meegenomen in het model, heeft distributieve rechtvaardigheid een positieve invloed op de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren.

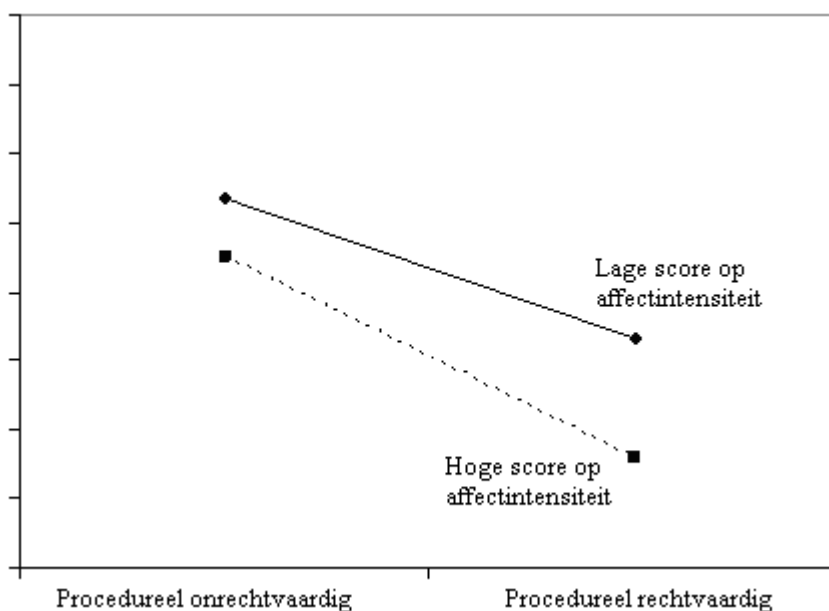
Daarnaast is er een interactie-effect van distributieve rechtvaardigheid en affectintensiteit, $\beta = -1.16$, $t(131) = -3.33$, $p = .001$. Dit betekent dat respondenten die hoog scoren op affectintensiteit (+1 SD), het effect van distributieve rechtvaardigheidsoordelen sterker is, $\beta = -.32$, $t = -2.63$, $p = .010$, dan voor burgers die laag scoren op affectintensiteit (-1 SD), $\beta = -.20$, $t = -1.68$, $p = .095$. In Figuur 9 is dit effect weergegeven.

Figuur 9: Weergave interactie-effect distributieve rechtvaardigheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele kritiek/protestneiging.

Bij *procedurele rechtvaardigheid* is er in het eerste model een hoofdeffect gevonden van procedurele rechtvaardigheid, $\beta = -.40$, $t(137) = -5.10$, $p = .000$. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze procedureel rechtvaardig behandeld zijn, dit een negatieve invloed heeft op de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren.

In het tweede model is er geen hoofdeffect gevonden, maar alleen een interactie-effect van procedurele rechtvaardigheid en affectintensiteit, $\beta = -.82$, $t(131) = -2.92$, $p = .004$. Dit betekent dat voor burgers die hoog scoren op affectintensiteit (+1 SD), het effect van procedurele rechtvaardigheidsoordelen sterker is, $\beta = -.56$, $t = -5.11$, $p = .000$, dan voor burgers die laag scoren op affectintensiteit (-1 SD), $\beta = -.25$, $t = -2.42$, $p = .017$. In Figuur 10 is dit effect weergegeven.

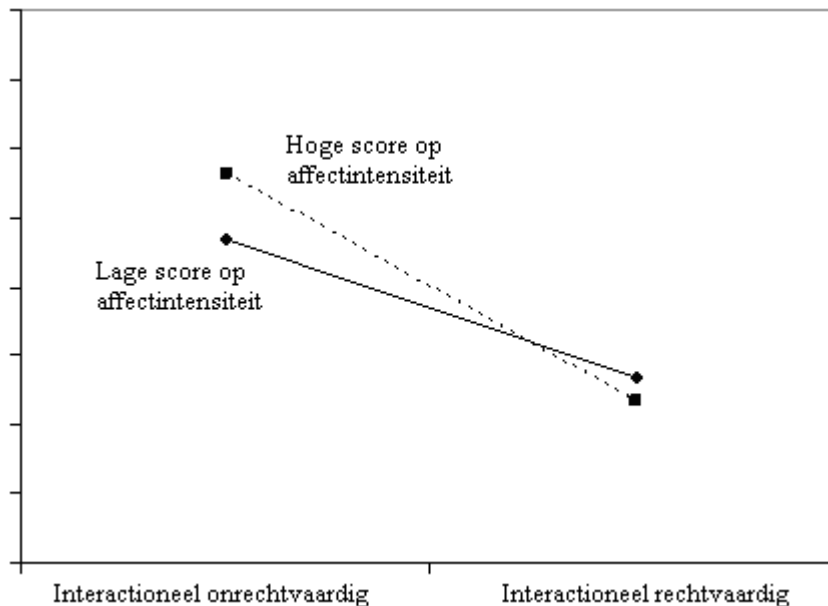

Figuur 10: Weergave interactie-effect procedurele rechtvaardigheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele kritiek/protestneiging.

Vervolgens is er gekeken naar *interactionele rechtvaardigheid*, en ook hierbij is er een hoofdeffect gevonden van interactionele rechtvaardigheid in het eerste model, $\beta = -.50$, $t(137) = -6.79$, $p = .000$. Dit betekent dus dat als burgers vinden dat ze interactioneel rechtvaardig behandeld zijn, dit een negatieve invloed heeft op de neiging kritiek te uiten en/of te protesteren.

Maar het hoofdeffect van interactionele rechtvaardigheid blijft overeind in het tweede model, $\beta = .27$, $t(131) = 2.10$, $p = .038$. Alleen op het moment dat onzekerheid en affectintensiteit worden meegenomen als voorspellers, de invloed van een interactioneel rechtvaardige behandeling positief is op de neiging kritiek te uiten en/of te protesteren.

En daarnaast wordt ook hierbij een interactie-effect gevonden van interactionele rechtvaardigheid en affectintensiteit, $\beta = -1.22$, $t(131) = -3.96$, $p = .000$. Dit betekent dat voor burgers die laag scoren op affectintensiteit (-1 SD), het effect van interactionele rechtvaardigheidsoordelen sterker is, $\beta = -.53$, $t = -5.48$, $p = .000$, dan voor burgers die hoog scoren op affectintensiteit (+1 SD), $\beta = -.46$, $t = -4.32$, $p = .000$. In Figuur 11 is dit effect weergegeven.

Figuur 11: Weergave interactie-effect interactionele rechtvaardigheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele kritiek/protestneiging.

Begrijpen

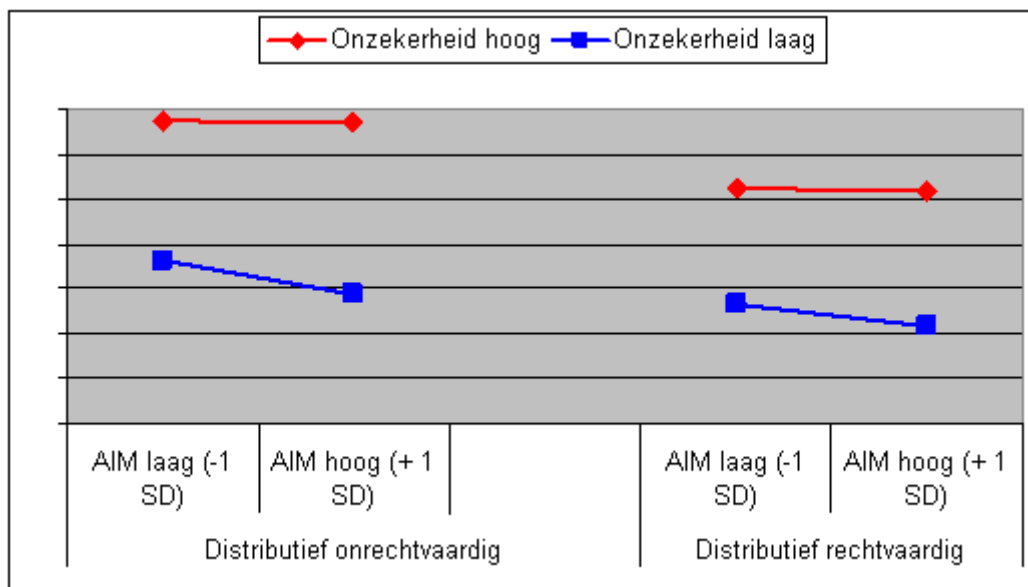
Als laatste gaan we dit zelfde doen maar nu gaan we kijken naar het begrijpen van het hoe en waarom van de politie. Bij *distributieve rechtvaardigheid* is er een hoofdeffect gevonden in het eerste model, $\beta = .50$, $t(137) = 6.83$, $p = .000$. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze distributief rechtvaardig behandeld zijn, dit een positieve invloed heeft op het begrijpen van het hoe en waarom van de politie.

In het tweede model is er ook alleen een hoofdeffect gevonden van distributieve rechtvaardigheid, $\beta = -.30$, $t(131) = -2.75$, $p = .007$. Dit betekent dat op het moment dat onzekerheid en affectintensiteit worden meegenomen in het model, ervaren distributieve rechtvaardigheid een negatieve invloed heeft op het begrijpen van het hoe en waarom van de politie. Daarnaast zijn er interactie-effecten gevonden voor distributieve rechtvaardigheid met affectintensiteit, $\beta = .60$, $t(131) = 2.00$, $p = .048$, en voor distributieve rechtvaardigheid met onzekerheid, $\beta = 1.86$, $t(131) = 2.78$, $p = .006$. Dit betekent dat de sterkste effecten van

distributieve rechtvaardigheid worden gevonden op het moment dat de burger sterk affectief reageert op gebeurtenissen of op het moment dat de burger onzeker is.

Ook is er een drieweginteractie gevonden tussen distributieve rechtvaardigheid, affectintensiteit en onzekerheid, $\beta = -1.45$, $t(131) = -2.15$, $p = .034$.

Simple slopes: Hoge onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .60$, $t = 4.29$, $p = .000$.
 Hoge onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .58$, $t = 2.63$, $p = .010$.
 Lage onzekerheid + hoge affectintensiteit: $\beta = .14$, $t = .83$, $p = .406$.
 Lage onzekerheid + lage affectintensiteit: $\beta = .56$, $t = 4.86$, $p = .000$.

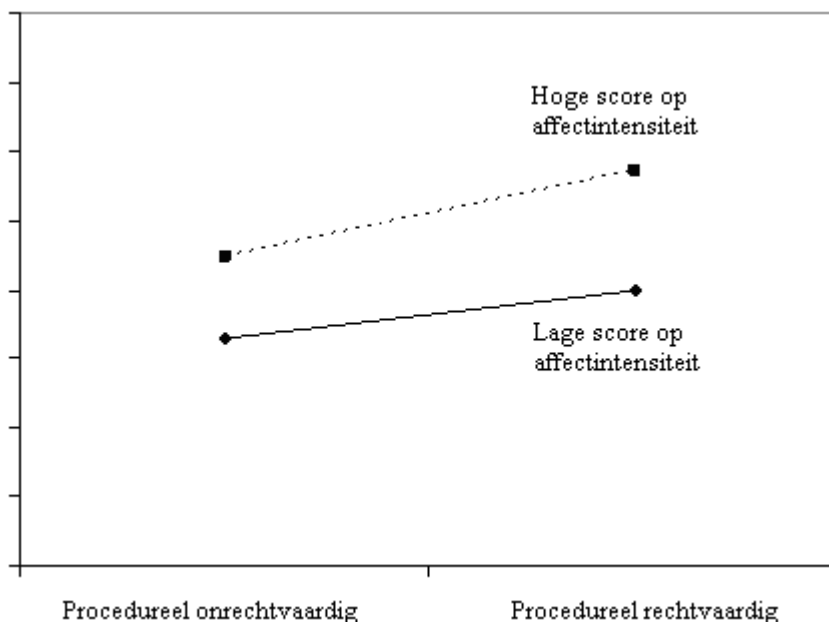

Figuur 12: Weergave drieweginteractie distributieve rechtvaardigheid, onzekerheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele begripen.

In Figuur 12 wordt weergegeven dat de sterkste (significante) effecten van distributieve rechtvaardigheid gevonden worden als onzekerheid en affectintensiteit beiden hoog of laag zijn en bij de combinatie van hoge onzekerheid en lage affectintensiteit. Met andere woorden: het begrijpen van het hoe en waarom van de politie is significant hoger bij een rechtvaardige in plaats van onrechtvaardige verdeling van de uitkomsten op het moment dat de burgers de neiging hebben sterk affectief te reageren op gebeurtenissen en onzeker zijn óf de neiging zwak affectief te reageren op gebeurtenissen en zeker zijn, of de neiging hebben zwak affectief te reageren op gebeurtenissen en onzeker zijn.

Bij *procedurele rechtvaardigheid* is er hiervan in het eerste model een hoofdeffect, $\beta = .36$, $t(137) = 4.50$, $p = .000$. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze procedureel rechtvaardig behandeld zijn, dit een positieve invloed heeft op het begrijpen van het hoe en waarom van de politie.

In het tweede model wordt er alleen een interactie-effect gevonden van procedurele rechtvaardigheid en affectintensiteit, $\beta = .61$, $t(131) = 2.27$, $p = .025$. Dit betekent dat respondenten die hoog scoren op affectintensiteit (+1 SD), het effect van procedurele rechtvaardigheidsoordelen sterker is, $\beta = .47$, $t = 4.23$, $p = .000$, dan voor burgers die laag scoren op affectintensiteit (-1 SD), $\beta = .26$, $t = 2.44$, $p = .016$. In Figuur 13 is dit effect weergegeven.

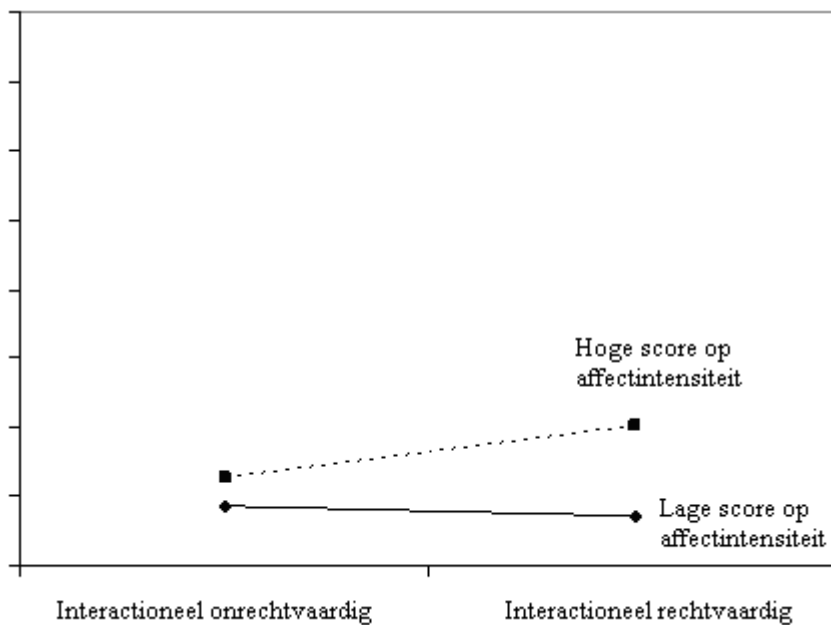
Figuur 13: Weergave interactie-effect procedurele rechtvaardigheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele begrijpen.

Als we kijken naar *interactionele rechtvaardigheid* is er in het eerste model een hoofdeffect gevonden hiervan, $\beta = .41$, $t(137) = 5.23$, $p = .000$. Dit betekent dat als burgers vinden dat ze interactioneel rechtvaardig behandeld zijn, dit een positieve invloed heeft op het begrijpen van het hoe en waarom van de politie.

In het tweede model is er wel een hoofdeffect gevonden van interactionele rechtvaardigheid, $\beta = -.45$, $t(131) = -3.60$, $p = .000$, maar positieve oordelen over ervaren interactionele rechtvaardigheid heeft een negatieve invloed op het begrijpen van het hoe en

waarom van de politie op het moment dat onzekerheid en affectintensiteit worden meegenomen in het model.

Daarnaast is er in het tweede model een interactie-effect gevonden van interactionele rechtvaardigheid met affectintensiteit, $\beta = .96$, $t(131) = 3.15$, $p = .002$. Dit betekent dat respondenten die hoog scoren op affectintensiteit (+1 SD), het effect van interactionele rechtvaardigheidsoordelen sterker is, $\beta = .49$, $t = 4.43$, $p = .000$, dan voor burgers die laag scoren op affectintensiteit (-1 SD), $\beta = .33$, $t = 3.30$, $p = .001$. In Figuur 14 is dit effect weergegeven.

Figuur 14: Weergave interactie-effect interactionele rechtvaardigheid en affectintensiteit op afhankelijke variabele begrijpen.

In dit onderzoek is gekeken naar de invloed van ervaren rechtvaardigheid op vertrouwen in de politie, de bereidheid om mee te willen werken met de politie, de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren en het begrijpen van het hoe en waarom van de politie. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen drie vormen van rechtvaardigheid, namelijk: distributieve, procedurele en interactionele rechtvaardigheid.

Er is eerst gekeken naar distributieve rechtvaardigheid alleen en wat er gebeurt op het moment dat de andere vormen van rechtvaardigheid en alle interacties worden meegenomen. Ten eerste blijkt het tweede model, waarin alle vormen van rechtvaardigheid zijn meegenomen, veel meer te verklaren dan het model waarbij distributieve rechtvaardigheid de enige voorspeller was. Hiermee is aangetoond dat procedurele en interactionele rechtvaardigheid en de interacties tussen een aantal vormen van rechtvaardigheid samen veel toevoegen aan het voorspellen van de afhankelijke variabelen.

Daarnaast blijkt dat procedurele en interactionele rechtvaardigheid zelfs belangrijker zijn dan distributieve rechtvaardigheid als we het hebben over het hebben van vertrouwen in de politie en de neiging om kritiek te uiten of te protesteren tegen de politie. Dit wil zeggen dat procedurele en interactionele rechtvaardigheid meer positieve invloed hebben op het vertrouwen in de politie dan distributieve rechtvaardigheid. Daarnaast, als we het hebben over het vergroten van het vertrouwen in de politie, blijkt uit dit onderzoek dat juist op het moment dat burgers de verdeling van de uitkomsten (zoals bijvoorbeeld een boete) als onrechtvaardig ervaren, de procedurele rechtvaardigheid een nog belangrijkere rol speelt dan op het moment dat de burgers de verdeling van de uitkomsten als rechtvaardig ervaren. Het interactie-effect van distributieve rechtvaardigheid met procedurele rechtvaardigheid op vertrouwen in de politie is in overeenstemming met wat de theorie van Brockner en Wiesenfeld (1996) zou doen verwachten. In dat onderzoek werd ook al aangetoond dat op het moment dat men de verdeling van de uitkomsten als onrechtvaardig ervaart, procedurele rechtvaardigheid een nog belangrijkere rol speelt.

Ook hebben procedurele en interactionele rechtvaardigheid een grotere, negatieve invloed op de neiging om kritiek te uiten en/of te willen protesteren dan distributieve rechtvaardigheid. Daarnaast, als we het hebben over het verminderen van de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren, blijkt uit dit onderzoek dat op het moment dat de burgers de procedure van de interactie met een politieambtenaar als onrechtvaardig ervaren, interactionele rechtvaardigheid een nog belangrijkere rol speelt dan op het moment dat de

burgers de procedure als rechtvaardig ervaren.

De eerste hypothese, dat niet alleen distributieve rechtvaardigheid maar ook procedurele en interactionele rechtvaardigheid belangrijke voorspellers zijn, is dus bevestigd. Distributieve, procedurele en interactionele rechtvaardigheid hebben allemaal afzonderlijk en soms ook in combinatie met elkaar invloed op de afhankelijke variabelen vertrouwen in de politie, bereidheid mee te werken, kritiek/protestneiging en begrijpen. Dit bevestigt eerder onderzoek, zoals het onderzoek van (Ambrose, Hess & Ganesan, 2007), waarin al werd aangetoond dat alle vormen van rechtvaardigheid een rol spelen. Ook het onderzoek van Van den Bos (2007) toonde al aan dat distributieve rechtvaardigheid gekleurd wordt door de ervaren rechtvaardigheid van procedures en interacties. Dat de drie vormen rechtvaardigheid dus een sterke link hebben, en niet helemaal los van elkaar staan is duidelijk. Dit is ook te zien aan de interactie-effecten gevonden in het huidige onderzoek. Hiermee is duidelijk aangetoond dat de gedachte dat alleen distributieve rechtvaardigheid er toe doet niet waar is. Binnen de politieorganisatie zou daarom beter zijn om de focus op alleen de distributieve rechtvaardigheid te verschuiven naar een focus op alle vormen van rechtvaardigheid in interactie met de burger.

Onzekerheid en affectintensiteit

We weten nu dat alle vormen van rechtvaardigheid een belangrijk rol spelen als we het hebben over het vertrouwen in de politie, de bereidheid mee te werken met de politie, de neiging kritiek te uiten en/of te protesteren en het begrijpen van het hoe en waarom van de politie. De tweede hypothese was de verwachting dat onzekerheid en affectintensiteit een modererend effect zou hebben op de relatie tussen rechtvaardigheidsoordelen en de afhankelijke variabelen.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat affectintensiteit en onzekerheid er zeker toe doen als we kijken naar de relatie tussen ervaren rechtvaardigheid en het vertrouwen in de politie, de bereidheid om mee te willen werken met de politie, de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren en het begrijpen van het hoe en waarom van de politie. Uit dit onderzoek blijkt dat in alle genoemde relaties er sprake is van een modererend effect van affectintensiteit. Dit betekent dat de mate waarin men de neiging heeft affectief te reageren op gebeurtenissen, de relatie tussen de ervaren rechtvaardigheid en het vertrouwen in de politie, de bereidheid mee te willen werken met de politie, de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren en het begrijpen van het hoe en waarom van de politie kan versterken.

Daarnaast blijkt uit dit onderzoek dat onzekerheid alleen modererende effecten heeft op de relaties tussen ervaren rechtvaardigheid en vertrouwen in de politie, ervaren rechtvaardigheid en de bereidheid om mee te willen werken en ervaren distributieve rechtvaardigheid en het begrijpen van het hoe en waarom van de politie. Dit betekent dat de mate van onzekerheid de hierboven beschreven relaties kan versterken.

Dat onzekerheid en affectintensiteit dus een rol speelt in de relatie tussen de ervaren rechtvaardigheid en de afhankelijke variabelen, blijkt duidelijk uit dit onderzoek, alhoewel niet bij alle afhankelijke variabelen onzekerheid én affectintensiteit een rol spelen. Wellicht dat dit bij een grotere steekproef wel het geval is, maar een verklaring zou ook kunnen zijn dat met name onzekerheid een grotere rol speelt bij het vertrouwen in de politie en de bereidheid om mee te werken met de politie, en dat onzekerheid bij de neiging om kritiek te uiten en/of de neiging om te protesteren en bij begrijpen van het hoe en waarom van de politie een minder grote rol speelt dan affectintensiteit.

Ook is het versterkende effect van affectintensiteit en/of onzekerheid verschillend aanwezig bij de relaties tussen de verschillende vormen ervaren rechtvaardigheid en het vertrouwen, de bereidheid mee te werken, de neiging kritiek te uiten en/of te protesteren en het begrijpen van het hoe en waarom. Duidelijk is dat affectintensiteit een rol speelt in alle relaties tussen ervaren rechtvaardigheid en de afhankelijke variabelen en dat onzekerheid ook vaak een rol speelt tussen ervaren rechtvaardigheid en verschillende afhankelijke variabelen. Hoe dit precies loopt, en wanneer wel en wanneer niet, waarom wel of niet, etc., zou in verder onderzoek uitgezocht moeten worden.

Voor de politieorganisatie is het niet alleen interessant maar mijns inziens ook belangrijk om te weten dat alle vormen van rechtvaardigheid positief meewerken aan het hebben van vertrouwen in de politie, de bereidheid om mee te werken met de politie, het begrijpen van het hoe en waarom van de politie en een negatieve invloed heeft op de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren tegen de politie. Dit omdat dit ten goede komt aan de legitimiteit van de politie als autoriteit. En, zoals eerder beschreven, is het hebben van legitimiteit een groot voordeel voor een autoriteit, in dit geval de politie. Daarnaast is het belangrijk om te beseffen dat mensen verschillen in bijvoorbeeld de affectieve reactie op gebeurtenissen en (on)zekerheid, en dat dit een niet onbelangrijke rol speelt in de relatie tussen hoe de burger (een) interactie(s) met de politie ervaart in termen van rechtvaardigheid en welke gevolgen dit heeft.

Voor vervolgonderzoek over dit onderwerp zou het interessant zijn om alle variabelen genoemd in dit onderzoek en eventueel nog meer verklarende variabelen in een model te zetten om te kijken welke variabele nou wat kan voorspellen, en hoeveel er nu verklaard kan worden over vertrouwen in de politie, bereidheid mee te werken, kritiek/protestneiging en begrijpen. Daarnaast zou het interessant zijn om verder na te denken over welke factoren nog meer kunnen toevoegen als we het hebben over vertrouwen, meewerken, begrijpen en de neiging om kritiek te uiten en/of te protesteren. Ook zou in een volgend onderzoek gekeken kunnen worden naar hoe vertrouwen, meewerken, begrijpen en kritiek/protestneiging met elkaar samenhangen; met andere woorden: wie verklaart wat? Het zou bijvoorbeeld zo kunnen zijn dat het begrijpen van het hoe en waarom van de politie juist invloed heeft op in hoeverre burgers een interactie met een politieambtenaar als rechtvaardig ervaren of niet.

In het huidige onderzoek zijn respondenten achteraf benaderd en hebben zij achteraf een vragenlijst ingevuld, ongeacht of zij wel of niet rechtvaardig behandeld zijn, ongeacht of de betreffende politieambtenaar wel of niet zijn/haar werk goed heeft uitgevoerd. Het zou interessant kunnen zijn om ervaren rechtvaardigheid te manipuleren, bijvoorbeeld in een laboratoriumonderzoek. Hierbij zou dan ook affectintensiteit en onzekerheid getest en/of eventueel saillant gemaakt kunnen worden, om meer zuivere effecten te kunnen vinden.

Wellicht zou in een vervolg onderzoek ook het verschil gemaakt kunnen worden tussen of de burger de boete te hoog of te laag vindt en of de burger de hoogte van de boete rechtvaardig vindt. Dat verschil is in dit onderzoek niet te achterhalen, maar er is wel degelijk een groot verschil tussen beiden. Sterker nog: ik verwacht dat er meer verontwaardiging onder de burgers is over lage onuitlegbare boetes dan over hogere terechte boetes!

Ook zou het in een verder stadium interessant zijn om te kijken naar de andere kant van het verhaal: vanuit het oogpunt van de politieambtenaar. Hoe gedraagt een politieambtenaar zich tijdens zo'n interactie met een burger, waarom hij gedraagt hij of zij zich zo, hoe reageert een politieambtenaar op bepaald gedrag van een burger en waarom, etc. Het goed (kunnen) laten verlopen van interacties tussen burger en politie heeft, zoals aangetoond in vele onderzoeken, vele voordelen voor de politieorganisatie zelf.

Referenties

- Alexander, S. & Ruderman, M. (1987). The role of procedural and distributive justice in organizational behavior. *Social Justice Research, 1*, 177-198.
- Ambrose, M., Hess, R.L. & Ganesan, S. (2007). The relationship between justice and attitudes: An examination of justice effects on event and system-related attitudes. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 103*, 21-36.
- Bell, D.J. (1979). Police and Public Opinion. *Journal of Police Science and Administration, 7*, 196-205.
- Bobocel, D.R., Agar, S.E., Meyer, J.P., & Irving, P.G. (1998). Managerial accounts and fairness perceptions in conflict resolution: differentiating the effects of minimizing responsibility and providing justification. *Basic and Applied Social Psychology, 20*, 133-143.
- Bos, K. van den (1999). What are we talking about when we talk about no-voice procedures? On the psychology of the fair outcome effect. *Journal of Experimental Social Psychology, 35*, 560-577.
- Bos, K. van den (2001). Uncertainty Management: The Influence of Uncertainty Salience on Reactions to Perceived Procedural Fairness. *Journal of Personality and Social Psychology, 80*, 931-941.
- Bos, K. van den (2002) Wat is eerlijk? De sociale psychologie van waargenomen rechtvaardigheid. *De Psycholoog, 41*, 177-182.
- Bos, K. van den (2005). What is responsible for the fair process effect? In J. Greenberg & J. A. Colquitt (red.), *Handbook of organizational justice: Fundamental questions about fairness in the workplace* (pp. 273-300). Mahwah, NJ: Erlbaum.

- Bos, K. van den (2007). Procedurele rechtvaardigheid: beleving bij burgers en implicaties voor het openbaar bestuur. In A.F.M. Brenninkmeijer, M. van Dam & Y. van der Vlugt (red.), *Werken aan behoorlijkheid: De Nationale ombudsman in zijn context* (pp. 183-198). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Bos, K. van den, Bruins, J., Wilke, H.A.M., & Dronkert, E. (1999). Sometimes unfair procedures have nice aspects: On the psychology of the fair process effect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 324-336.
- Bos, K. van den, Lind, E.A., Vermunt, R., & Wilke, H.A.M. (1997). How do I judge my outcome when I do not know the outcome of others? The psychology of the fair process effect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1034-1046.
- Bos, K. van den & Lind, E.A. (2002). Uncertainty management by means of fairness judgements. In M.P. Zanna (Ed.), *Advances in Experimental Social Psychology* (Vol.34). San Diego, ca: Academic Press.
- Bos, K. van den, Maas, M., Waldring, I.E., & Semin, G.R. (2003). Toward understanding the psychology of reactions to perceived fairness: The role of affectintensity. *Social Justice Research*, 16,151-168.
- Bos, K. van den, Vermunt, R., & Wilke, H.A.M. (1996). *De relatie tussen procedurele en distributieve rechtvaardigheid en de volgorde waarin informatie ontvangen wordt*. Tilburg: Tilburg University Press.
- Bos, K. van den, Wilke, H.A.M., & Lind, E.A. (1998). When do we need procedural fairness? The role of trust in authority. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 1449-1458.
- Bos, K. van den, Wilke, H.A.M., Lind, E.A., & Vermunt, R. (1998). Evaluating outcomes by means of the fair process effect: Evidence for different processes in fairness and satisfaction judgements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1493-1503.

- Brockner, J., & Wiesenfeld, B.M. (1996). An integrative framework for explaining reactions to decisions: interactive effects of outcomes and procedures. *Psychological Bulletin*, *120*, 189-208.
- BZK (2005). *Actieve wederkerigheid*. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Den Haag.
- BZK (2007). *100%, een onderzoek naar het vertrouwen van burgers in de politie*. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Den Haag.
- BZK & Justitie (2007). *Jaarverslag Nederlandse Politie 2006*. Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie, Den Haag.
- Cropanzano, R., & Folger, R. (1989). Referent cognitions and task decision autonomy: beyond equity theory. *Journal of Applied Psychology*, *74*, 293-299.
- Cropanzano, R., & Folger, R. (1991). Procedural justice and worker motivation. In R. M. Steers & L. W. Porter (Eds.), *Motivation and Work Behavior*, *5*, pp. 131-143. New York: McGraw-Hill.
- Cropanzano, R., & Greenberg, J. (1997). Progress in organizational justice: Tunneling through the maze. In Cooper C. L. & Robertson, I. T. (Eds.), *International review of industrial and organizational psychology* (pp. 317-372). New York: Wiley.
- Epstein, S., Pacini, R., Denes-Raj, V. & Heier, H. (1996). Individual differences in intuitive-experiential and analytical-rational thinking styles. *Journal of Personality and Social Psychology*, *51*, 803-814.
- Folger, R., & Cropanzano, R. (1998). *Organizational justice and human resource management*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Folger, R., & Konovsky, M. (1989). Effects of procedural en distributive justice on reactions to pay raise decisions. *Academy of Management Journal*, *32*, 115-130.

- Greenberg, J. (1990). Organizational justice: Yesterday, today, and tomorrow. *Journal of Management*, 16, 399- 432.
- Greenberg, J. (1993). Stealing in the name of justice: Informational and interpersonal moderators of theft reactions to underpayment inequity. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 54, 81-103.
- Greenberg, J. (1997). A social influence model of employee theft: Beyond the fraud of triangle. In R. J. Lewicki, R. J. Bies, & B. H. Sheppard (Eds.), *Research on negotiation in organizations* (Vol. 6, pp. 29-52). Greenwich: CT: JAI Press.
- Greenberg, J., & Lind, E.A. (2000). The pursuit of organizational justice: From conceptualization to implication and application. In C. L. Cooper & E. A. Locke (Eds.), *I/O Psychology: What we know about theory and practice* (pp. 72-105). Oxford, UK: Blackwell.
- Huo, Y.J., Smith, H.J., Tyler, T.R., & Lind, E.A. (1996). Superordinate identification, subgroup identification, and justice concerns: Is separatism the problem: is assimilation the answer? *Psychological Science*, 7, 40-45.
- Konovsky, M., & Folger, R. (1991). *The effects of procedural and distributive justice on organizational citizenship behaviour*. Paper gepresenteerd op de jaarlijkse bijeenkomst van de Academy of Management, Miami Beach, fl..
- Korsgaard, M.A., Schweiger D.M., & Sapienza, H.J. (1995). Building commitment, attachment, and trust in strategic decision-making teams: The role of procedural justice. *Academy of Management Journal*, 38, 60-84.
- Lammers, J.B. (2002). *Oordelen over de politie: Een analyse van de invloed van contacten op het oordeel van burgers over het functioneren van de politie*. Enschede: Instituut voor Maatschappelijke Veiligheidsvraagstukken.
- Larsen, R.J., Diener, E., & Emmons, R.A. (1986). Affect Intensity and Reactions to Daily Life Events. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 803-814.

- Lind, E.A. (1990). *Arbitrating high-stakes cases: An evaluation of court-annexed arbitration in a United States district court*. Santa Monica, ca: Rand Corporation.
- Lind, E.A. (2001). Fairness heuristic theory: Justice judgments as pivotal cognitions in organizational relations. In J. Greenberg & R. Cropanzano (Eds.), *Advances in organizational behavior* (pp. 56-88). Stanford, CA: Stanford University Press.
- Lind, E.A., Greenberg, J., Scott, K.S., & Welchans, T.D. (2000). The winding road from employee to complainant: Situational and psychological determinants of wrongful termination claims. *Administrative Science Quarterly*, 45, 557-590.
- Lind, E.A., Kulik, C.T., Ambrose, M., & De Vera Park, M.V. (1993). Individual and corporate dispute resolution: Using procedural fairness as a decision heuristic. *Administrative Science Quarterly*, 38, 224- 251.
- Lind, E.A., & Tyler, T.R. (1988). *The Social Psychology of Procedural Justice*. New York: Plenum.
- Maas, M. (2008). *Experiential Social Justice Judgement Processes*. Ridderkerk: Ridderprint Offsetdrukkerij BV. (Kurt Lewin Instituut Dissertatiereeks 2008-2)
- Maas, M. & Bos, K. van den (2004). Wanneer rechtvaardigheid belangrijk is: Een driehoeksverhouding tussen affectintensiteit, onzekerheid en rechtvaardigheid. In D. Wigboldus, E. S. Kluwer, M. Dechesne & E. Gordijn (red.), *Jaarboek Sociale Psychologie 2003* (pp. 237-244). Groningen: ASPO Pers.
- Maas, M. & Bos, K. van den (2008). *An affective-experiential perspective on reactions to fair and unfair events: Effects of individual differences in affect intensity moderated by experiential mindsets*. Manuscript ter publicatie aangeboden.
- McFarlin, D.B., & Sweeney, P.D. (1992). Distributive and procedural justice as predictors of satisfaction with personal and organizational outcomes. *Academy of Management Journal*, 35, 626- 637.

Moorman, R.H. (1991). Relationship between organizational justice and organizational citizenship behaviors: do fairness perceptions influence employee citizenship? *Journal of Applied Psychology*, 76, 845-855.

Nationale Ombudsman, jaarverslag 2005.

Paternoster, R., Brame, R., Bachman, R., & Sherman, L.W. (1997). Do fair procedures matter? The effect of procedural justice on spouse assault. *Law and Society Review*, 31, 163-204.

Pligt, J. van der, Koomen, W., & Harreveld, F. van. (2007). *Straffen, belonen en gedragsbeïnvloeding: Een gedragswetenschappelijk perspectief op handhaving*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Podsakoff, P.M., & MacKenzie, S.B. (1993). Citizenship behavior and fairness in organizations: Issues and directions for future research. *Employee Responsibilities and Rights Journal*, 6, 235-247.

Skitka, L.J. (2002). Do the means always justify the ends, or do the ends sometimes justify the means? A value protection model of justice. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 588-597.

Trojanowicz, R.C. (1972). Police-community relations; problems and process. *Criminology*, 4, 401-423.

Tyler, T.R. (2006). *Why People Obey the Law*. New Jersey: Princeton University Press.

Tyler, T.R., & Huo, Y.J. (2002). *Trust in the Law: Encouraging Public Cooperation with the Police and Courts*. New York: Russel Sage Foundation.

Tyler, T.R., & Lind, E.A. (1992). A relational model of authority in groups. In M.P. Zanna (Ed.), *Advances in Experimental Social Psychology* (Vol.25, p. 115-191). San Diego, ca: Academic Press.

Tyler, T.R., Rasinski, K.A., & McGraw, K.M. (1985). The influence of perceived injustice on the endorsement of political leaders. *Journal of Applied Social Psychology, 15*, 700-725.

Tyler, T.R., & Smith, H. (1998). Social justice and social movements. In D. Gilbert, S. Fiske, G. Lindzey, (Eds.), *Handbook of Social Psychology, 2*, pp. 595-629. New York: McGraw-Hill.

Vermunt, Wit, Van den Bos & Lind, (1996). The effect of inaccurate procedure on protest: The mediating role of perceived unfairness and situational self-esteem. *Social Justice Research, 9*, 109-119.

Zelditch, M. (2001). Processes of Legitimation: Recent Developments and New Directions. *Social Psychology Quarterly, 64*, 4-17.

Zelditch, M., Jr., & Walker, H.A. (2003). The normative regulation of power. *Advances in Group Processes, 17*, 155-178.

Bijlage I: Brief³

Geachte heer, mevrouw,

Graag wil ik mij even voorstellen. Ik ben Rianka Bergsma en ik ben bezig met mijn Master Sociale Psychologie aan de Universiteit Utrecht. Hiervoor loop ik stage aan de Politieacademie. In het kader van mijn afstudeeronderzoek doe ik in samenwerking met het Lectoraat Verkeer & Milieu van de Politieacademie onderzoek naar de ervaring van burgers met de politie in het verkeer.

Ik wil met dit onderzoek achterhalen hoe u het contact met de politie ervaart. Om dat te weten te komen benader ik u, omdat uit de gegevens van het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) blijkt dat u het afgelopen jaar staandegehouden en bekeurd bent. Graag hoor ik uw mening over hoe dit contact met de politie verlopen is.

Deelname aan dit onderzoek is geheel op anonieme basis. Wij kunnen uw gegevens achteraf niet aan de vragenlijst koppelen en ook bij het versturen van deze vragenlijsten hebben wij anonimiteit gewaarborgd. Dit doordat de vragenlijsten in reeds dichtgeplakte, ongeadresseerde enveloppen aangeleverd zijn en iemand van de Politieacademie die los staat van het onderzoek, adresstickers op de enveloppen geplakt heeft. Ik heb zelf dus geen idee welke personen in Nederland deze vragenlijst ontvangen.

Ik zou het zeer waarderen als u aan het onderzoek deel zou willen nemen. Het invullen van deze vragenlijst duurt ongeveer 15 tot 20 minuten. Uw ervaringen met de politie en uw beleving kunnen bijdragen aan een beter inzicht in het handelen van de politie. Daarom hechten wij ook veel waarde aan uw mening.

Om deel te nemen aan dit onderzoek, vraag ik u bijgesloten vragenlijst volledig in te vullen en te retourneren in de bijgeleverde antwoordenvolp (geen postzegel nodig). Dit kunt u geheel anoniem doen.

Als dank voor uw deelname, verloten wij onder elke 25 deelnemers die hun vragenlijst voor 9 mei 2008 inzenden een waardebon ter waarde van €25,-. Deelname aan deze loting is natuurlijk geheel op vrijwillige basis. Indien u deel wilt nemen aan deze verloting, kunt u het bijgeleverde formulier invullen en aan ons opsturen in dezelfde antwoordenvolp als de vragenlijst. Dit formulier wordt bij binnenkomst direct gescheiden van de vragenlijst. In de week van 12 mei a.s. zullen door medewerkers van de politieacademie de winnende loten worden getrokken.

Alvast bedankt voor uw tijd!

Met vriendelijke groet,
Rianka Bergsma BSc.

³ De lay-out van de brief was anders, maar om als bijlage bij te voegen is deze aangepast. Ook stond er in de originele brief een foto van mij bij, om de brief zo persoonlijk mogelijk te maken om zoveel mogelijk respondenten te krijgen.

Bijlage II: Vragenlijst

t

VRAGENLIJST

Hoe vult u de vragenlijst in?

De vragenlijst bestaat uit 7 delen. De delen 2 tot en met 7 bestaan (bijna) helemaal uit meerkeuzevragen. Bij deze delen kunt u elke keer het hokje van uw keuze invullen. Deel 1 bestaat uit een aantal open vragen en één meerkeuzevraag. De open vragen kunt u beantwoorden op de stippelijntjes.

Bij elk onderdeel staat een introductie, leest u deze introductie alstublieft goed door voordat u begint met invullen. Als u de introductie heeft gelezen, kunt u verder gaan met de vragen. U kunt uw antwoord geven door het hokje van uw keuze in te vullen. Bij alle meerkeuzevragen kunt u op een schaal van 1 tot 7 antwoord geven. Als u voor 1 kiest betekent dat, dat u het helemaal oneens bent met de stelling en als u voor 7 kiest, betekent dat, dat u het helemaal eens bent met de stelling. Dit ziet er bijvoorbeeld als volgt uit:

Beantwoord de volgende vragen op een schaal van 1 (helemaal niet) tot 7 (helemaal wel)

	Helemaal niet		Neutraal			Helemaal wel	
	1	2	3	4	5	6	7
Ik ga graag naar de bioscoop	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Ik zou graag een andere baan willen	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
Ik vind het prettig als ik een compliment krijg	☐	☐	☐	☒	☒	☐	☐

Als u uw antwoord heeft bepaald, kunt u het bijbehorende vierkantje invullen. Zie de eerste twee vragen in het voorbeeld. Als u per ongeluk een fout heeft gemaakt, kunt u het foute antwoord doorkruisen en het juiste antwoord invullen. Zie de derde vraag in het voorbeeld.

Denk niet te lang over uw antwoorden na. Het eerste antwoord dat in u opkomt is meestal hetgeen wat u denkt of voelt en daar zijn we erg in geïnteresseerd. Er bestaan geen goede of foute antwoorden, het gaat immers om uw mening, uw ervaring en uw beleving!

Als u de vragenlijst helemaal heeft ingevuld, kunt u de vragenlijst in de bijgesloten antwoordenvolop terugsturen. Een postzegel is niet nodig.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

DEEL 1

Beschrijf op onderstaande stippellijnen de situatie waarin u bent staande gehouden door een politieagent. Beschrijf hierin kort alles wat u zich kunt herinneren omtrent de staandehouding, zoals: waarom u werd staandegehouden, wat er gebeurde, wat er gezegd werd, en al het andere wat in u opkomt.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hoe lang duurde, naar uw mening, het hele gesprek met de politieagent?.....

Hoe lang is het geleden dat dit gebeurd is (ongeveer)?.....

Hoe hoog was de bekeuring?.....

Heeft u ook nog een bijkomende straf gehad? Zo ja, welke?.....

.....

Hoe vaak heeft u bekeuringen gekregen de afgelopen 2 jaar?

- Heel vaak
- Regelmatig
- Af en toe
- Een paar keer
- Eén keer eerder
- Niet, dit was de enige

DEEL 2

De volgende drie onderdelen kunt u invullen door een kruisje te zetten in het door u gekozen hokje. Elk onderdeel begint met een zin, welke een aantal keer verschillend wordt afgemaakt. De eerste vraag is dus: Dat ik een bekeuring heb gekregen, vind ik rechtvaardig als ik bedenk wat ik behoor te krijgen volgens de regelgeving.

	Helemaal niet	Neutraal			Helemaal wel		
	1	2	3	4	5	6	7
Dat ik een bekeuring heb gekregen, vind ik rechtvaardig...				↓			
...als ik het vergelijk met wat ik behoor te krijgen volgens de regelgeving	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...als ik mezelf vergelijk met de mensen om mij heen die overtredingen hebben gemaakt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...als ik bedenk dat het voor mijn eigen veiligheid is	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...als ik bedenk dat het voor de algemene verkeersveiligheid is	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...als ik bedenk dat ik door mijn overtreding anderen in gevaar zou kunnen brengen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Helemaal niet	Neutraal			Helemaal wel		
	1	2	3	4	5	6	7
Ik denk dat de politieagent...				↓			
...mij op dezelfde manier heeft behandeld als anderen die dezelfde overtreding hebben begaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...mij op dezelfde manier heeft behandeld als dat een andere agent zou hebben gedaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...dezelfde procedures heeft gevolgd als bij anderen die dezelfde overtreding hebben begaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een goede afweging heeft gemaakt tussen mijn belang en het belang van de verkeersveiligheid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...op een goede manier is omgegaan met mijn vragen als iets niet duidelijk was	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...mij een kans heeft gegeven om mogelijke bezwaren te laten horen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Helemaal niet	Neutraal			Helemaal wel		
	1	2	3	4	5	6	7
Ik vind dat de politieagent...				↓			
...mij vriendelijk heeft behandeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...mij met respect heeft behandeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...de tijd voor mij heeft genomen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...naar mijn kant van het verhaal heeft geluisterd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...mijn kant van het verhaal heeft meegenomen in zijn/ haar overweging	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...mij zonder vooroordelen heeft behandeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...mij duidelijk heeft gemaakt waarom hij/ zij tot zijn/haar beslissing is gekomen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...op een duidelijke manier heeft gecommuniceerd met mij	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... op een correcte manier heeft gecommuniceerd met mij	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

DEEL 3

Het volgende deel gaat over hoe u bent en hoe u tegen bepaalde dingen aankijkt. Dit deel bestaan uit een aantal stellingen. Bij elke stelling kunt u aangeven in hoeverre die voor u van toepassing is.

	Helemaal niet			Neutraal ↓			Helemaal wel
	1	2	3	4	5	6	7
Ik ben onzeker over de loop van mijn leven	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik maak me zorgen over wat het leven brengen zal	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn financiële situatie in de komende jaren is onzeker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben niet bezorgd over de toekomst	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het leven ziet er wat mij betreft zonnig uit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Op de meeste belangrijke aspecten van mijn leven zit het goed	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me niet veilig in de huidige maatschappij	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb het gevoel dat er veel gevaren zijn in de wereld om ons heen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik krijg het benauwd als dingen veranderen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ga me zorgen maken als een situatie onzeker is	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Onzekerheid maakt me bang	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik onzeker ben over wat ik moet gaan doen dan voel ik me gauw verloren	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Helemaal niet			Neutraal ↓			Helemaal wel
	1	2	3	4	5	6	7
Als ik situaties niet duidelijk kan onderscheiden word ik ongerust	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Onzeker zijn is een zenuwslopende ervaring	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij het nemen van beslissingen word ik afgeschrikt door de angst om fouten te maken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plotselinge veranderingen brengen mij van mijn stuk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Denken aan onzekerheid geeft me een depressief gevoel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben terughoudend als het om het maken van veranderingen gaat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik word echt heel bezorgd als ik niet weet wat iemand van me vindt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik niet zeker ben wat iemand van mij wil, dan raak ik vaak van streek of word ik boos	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als de toekomst onzeker is dan verwacht ik in het algemeen het ergste	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als een situatie onduidelijk is word ik boos	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb de neiging gemakkelijk op te geven als ik een situatie niet duidelijk begrijp	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

DEEL 4

Het volgende onderdeel begint op deze pagina en eindigt op de volgende pagina. Dit deel bestaat wederom uit een aantal stellingen, waarbij u het hokje van uw keuze kunt invullen.

	Helemaal niet		Neutraal		Helemaal wel		
	1	2	3	4	5	6	7
Als ik iets moeilijks bereikt heb, dan voel ik me euforisch of opgetogen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik me blij voel, dan voel ik me héél erg uitbundig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geniet er heel erg van om in het gezelschap van anderen te zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me behoorlijk slecht als ik een leugen vertel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik een klein persoonlijk probleem op weet te lossen voel ik me gelukkig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn emoties zijn vaak intenser van aard dan die van de meeste andere mensen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik in een blijde stemming ben voel ik me alsof ik in de zevende hemel ben	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan overdreven enthousiast raken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik een taak op weet te lossen waarvan ik dacht dat dat onmogelijk was, dan raak ik in vervoering	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn hart gaat sneller kloppen als ik denk aan een opwindende gebeurtenis die me te wachten staat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik word zeer ontroerd door verdrietige films	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik blij ben voel ik me onbezorgd en tevreden in plaats van levenslustig en opgewonden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer ik voor de eerste keer voor een groep mensen moet praten, gaat mijn stem beven en mijn hart sneller slaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als er iets goeds gebeurt ben ik daarover meestal veel meer in juichstemming dan anderen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn vrienden zouden over mij kunnen zeggen dat ik emotioneel ben	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn leukste herinneringen zijn die van tijden waarin ik me onbezorgd en tevreden voelde in plaats van enthousiast en opgewonden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het raakt me diep als ik iemand zie die zwaar gewond is	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik me goed voel raak ik gemakkelijk van een goed humeur in een echt opgewekte stemming	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De woorden "kalm en onverstoorbaar" beschrijven mij goed	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik blij ben heb ik het gevoel dat ik uit elkaar barst van vreugde	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Helemaal niet	1	2	3	4	5	6	Helemaal wel
					↓			
Wanneer ik in de krant een foto van een ernstig auto-ongeluk zie, dan draait mijn maag zich om	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik blij ben voel ik me vol energie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer ik een prijs krijg voel ik me dolgelukkig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik ergens in slaag reageer ik kalm en tevreden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik iets fout doe, schaam ik me diep en voel ik me erg schuldig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan rustig blijven, zelfs op dagen dat alles tegenzit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als de dingen goed gaan voel ik me 'de koning te rijk'	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer ik boos ben, kan ik nog gemakkelijk rationeel nadenken en reageer ik niet overdreven	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik weet dat ik iets erg goed gedaan heb, dan voel ik me eerder ontspannen en tevreden dan opgewonden en opgetogen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gevoelens van bezorgdheid zijn bij mij meestal erg sterk van aard	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn negatieve stemmingen zijn mild van aard	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik ergens enthousiast over ben wil ik dat met iedereen delen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik me blij voel, dan voel ik me rustig en tevreden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn vrienden zouden over mij kunnen zeggen dat ik een gespannen of zenuwachtig persoon ben	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik blij ben loop ik over van energie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer ik me schuldig voel dan voel ik dit heel sterk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou mijn blijde stemmingen meer omschrijven als tevredenheid dan als vreugde	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer iemand mij complimentjes geeft word ik zo blij dat ik wel uit elkaar kan barsten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik nerveus ben ga ik over mijn hele lijf trillen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer ik me blij voel is dat meer een gevoel van innerlijke rust en tevredenheid dan van vreugde en opwindning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

DEEL 5

In dit deel worden wederom stellingen gegeven waarbij u kunt invullen in hoeverre u het eens bent met de stelling.

	Helemaal niet		Neutraal	↓		Helemaal wel	
	1	2	3	4	5	6	7
Ik heb veel vertrouwen in de politieagent met wie ik te maken had	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel vertrouwen in de nauwkeurigheid waarmee de politieagent mijn overtreding heeft waargenomen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel vertrouwen in de politie in mijn buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zie de politie regelmatig in mijn buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel vertrouwen in de politie in het algemeen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat de politie goed werk verricht	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als mij iets overkomt, vertrouw ik erop dat de politie voor mij klaar staat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb geen vertrouwen in de politie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik was op het moment van de staandehouding bereid mee te werken met de agent	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben een volgende keer bereid mee te werken als ik voor dezelfde overtreding word staandegehouden door een agent	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben een volgende keer bereid mee te werken als ik voor een (andere) overtreding word staandegehouden door een agent	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb een sterke neiging om dezelfde overtreding weer te maken onder dezelfde omstandigheden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb een sterke neiging om (andere) overtredingen te maken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk voortaan een stuk beter na voordat ik dezelfde overtreding weer maak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk voortaan een stuk beter na voordat ik (andere) overtredingen maak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Helemaal niet		Neutraal	↓		Helemaal wel	
	1	2	3	4	5	6	7
Ik had de neiging om kritiek te uiten over de manier waarop de agent handelde	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb duidelijk mijn kritiek geuit tegen de agent	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik had de neiging om te protesteren over de manier waarop de agent handelde	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb geprotesteerd tegen de agent	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb behoorlijk tegen derden (familie, vrienden, etc) geklaagd over de manier waarop de agent handelde	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb behoorlijk tegen derden geklaagd over de politie in het algemeen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb behoorlijk tegen de agent geklaagd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik begrijp waarom ik ben staande gehouden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik begrijp dat de overtreding die ik heb gemaakt, anderen en/of mezelf in gevaar brengen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik begrijp niet waarom de overtreding die ik gemaakt heb gevaarlijk is	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik begrijp waarom de politie op deze overtredingen controleert	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik begrijp dat de overtreding die ik heb gemaakt, tegen de regels is	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik begrijp totaal niet waarom ik ben staandegehouden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik begrijp dat ik de bekeuring heb gekregen die ik gekregen heb	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

DEEL 6

De volgende 5 vragen gaan over de recente CAO onderhandelingen van de politie.

	Helemaal niet		Neutraal ↓			Helemaal wel	
	1	2	3	4	5	6	7
In welke mate heeft u begrip voor de CAO onderhandelingen van de politie die plaatsgevonden hebben?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In welke mate kunt u begrip opbrengen voor de stakingen van de politie die plaatsgevonden hebben?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe terecht vindt u het dat de politie loonsverhoging krijgt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe gerechtvaardigd vindt u het dat de politie loonsverhoging krijgt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe eerlijk vindt u het dat de politie loonsverhoging krijgt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De volgende 4 vragen gaan over dat de politie hogere boetes gaat uitschrijven voor zwaardere overtredingen.

	Helemaal niet		Neutraal ↓			Helemaal wel	
	1	2	3	4	5	6	7
In welke mate vindt u het goed dat een zwaardere overtreding strenger beboet wordt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In welke mate vindt u het eerlijk dat een zwaardere overtreding strenger beboet wordt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In welke mate vindt u het terecht dat een zwaardere overtreding strenger beboet wordt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In welke mate vindt u het rechtvaardig dat een zwaardere overtreding strenger beboet wordt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De volgende 4 vragen gaan over de recente verhoging van de boetes.

Bent u ervan op de hoogte dat de boetes met 20% zijn verhoogd?	☐	Ja	☐	Nee
--	--------------------------	----	--------------------------	-----

	Helemaal niet		Neutraal ↓			Helemaal wel	
	1	2	3	4	5	6	7
Vindt u het eerlijk dat de boetes zijn verhoogd?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vindt u het rechtvaardig dat de boetes zijn verhoogd?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vindt u het terecht dat de boetes zijn verhoogd?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De volgende 3 vragen gaan over uw mening ten opzichte van de politie, na de recente CAO onderhandelingen.

	Helemaal niet		Neutraal ↓			Helemaal wel	
	1	2	3	4	5	6	7
Ik heb vertrouwen in de nauwkeurigheid waarmee de politie tewerk gaat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel vertrouwen in de politie in mijn buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zie de politie regelmatig in mijn buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel vertrouwen in de politie in het algemeen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat de politie goed werk verricht	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als mij iets overkomt, vertrouw ik erop dat de politie voor mij klaar staat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb geen vertrouwen in de politie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mocht ik staandegehouden worden, dan ben ik bereid mee te werken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

DEEL 7

Dit is het laatste onderdeel van deze vragenlijst. In dit onderdeel worden een aantal persoonsgegevens van u gevraagd.

Wat is uw geslacht?	☐ Man	
	☐ Vrouw	
Wat is u leeftijd?jaar	
In welke provincie woont u?	☐ Groningen	☐ Flevoland
	☐ Friesland	☐ Noord-Holland
	☐ Drenthe	☐ Zuid-Holland
	☐ Overijssel	☐ Zeeland
	☐ Gelderland	☐ Brabant
	☐ Utrecht	☐ Limburg
Woont u in een stad, dorp of op het platteland?	☐ Grote stad (>100.000 inw.)	
	☐ Kleine stad (50.000 – 100.000 inw.)	
	☐ Groot dorp (25.000 – 50.000 inw.)	
	☐ Klein dorp (10.000 – 25.000 inw.)	
	☐ Platteland (<10.000 inw.)	
Hoe lang heeft u uw rijbewijs?	☐ n.v.t.	
	☐ 0-2 jaar	
	☐ 2-5 jaar	
	☐ 5-10 jaar	
	☐ 10-20 jaar	
	☐ 20 jaar of langer	
Zit u meer in de auto voor uw werk dan voor privé?	☐ Meer voor werk dan voor privé	
	☐ Meer voor privé dan voor werk	
	☐ Voor beiden ongeveer evenveel	
Wat is uw hoogst genoten opleiding?	☐ Lagere school/ Basisschool	
	☐ Lager beroepsonderwijs (L.B.O./ V.B.O./V.M.B.O.)	
	☐ M.A.V.O. / M.U.L.O./ VMBO-tl	
	☐ Middelbaar beroepsonderwijs (M.B.O.)	
	☐ H.B.S./ H.A.V.O.	
	☐ V.W.O./ Gymnasium	
	☐ Hoger beroepsonderwijs (H.B.O.)	
	☐ Wetenschappelijk onderwijs	
Hoeveel bedraagt het inkomen van u en uw partner samen netto per maand?	☐ 0-750	
	☐ 750-1000	
	☐ 1000-1500	
	☐ 1500-2000	
	☐ 2000-2500	
	☐ 2500 of meer	

Bijlage III: Lotingsformulier

Hartelijk dank voor uw medewerking aan dit onderzoek!

Zoals al eerder is vermeld kunt u een waardebon winnen t.w.v. €25,-. U kunt hieronder aangeven waar uw voorkeur naar uit gaat en uw emailadres (of uw adres) invullen. Per 25 deelnemers wordt een waardebon verloot door medewerkers van de Politieacademie. Wilt u voor een waardebon in aanmerking komen, dan moet de vragenlijst voor **9 mei 2008** geretourneerd zijn! Hiervoor kunt u de bijgevoegde antwoordenvolp gebruiken. U krijgt van ons bericht als u een waardebon heeft gewonnen, de trekking vindt plaats in de week van 12 mei 2008 (week 20).

Indien u geen aanspraak wilt maken op een van de waardebonnen, hoeft u dit formulier niet in te vullen.

Dit formulier wordt direct bij binnenkomst direct gescheiden van de vragenlijst, zodat uw gegevens niet te herleiden zijn naar uw antwoorden!!

Emailadres:

.....

(Indien u geen emailadres heeft, kunt u uw adresgegevens onderaan deze pagina neerzetten)

Bioscoopbon

VVV-irischeque

Nationale diner cheque

Boekenbon

ANWB-bon

Nationale entertainment bon
(films, muziek & games)

Bijlage IV: Herinneringsbrief

Apeldoorn, 09 mei 2008

Geachte mevrouw/mijnheer,

In de week van 21 april heb ik u benaderd via een brief waarin ik u vroeg of u deel zou willen nemen aan een onderzoek naar uw ervaring met de politie. Ik ben studente sociale psychologie aan de Universiteit Utrecht en voor mijn afstudeeronderzoek loop ik stage bij de Politieacademie. Voor mijn onderzoek, ben ik geïnteresseerd in uw mening en ervaring met de politie, zoals beschreven in de brief die u eerder ontvangen heeft.

In deze brief stond vermeld dat u, indien u dat zou willen, kans kon maken op een waardebon ter waarde van 25 euro als u de vragenlijst uiterlijk 9 mei zou retourneren. Gezien de vakantieperiode is dit verlengd en kunt u nog steeds kans maken op een waardebon als u de vragenlijst uiterlijk 21 mei a.s. terugstuurt.

Ik hoop dat u tijd en zin heeft om de vragenlijst in te vullen en op te sturen. Ik zou daar erg mee geholpen zijn en stel uw tijd en moeite zeer op prijs.

Gezien de gewaarborgde anonimiteit van het onderzoek, wordt deze brief naar iedereen gestuurd die de vragenlijst in de week van 21 april ontvangen heeft. Mocht u de vragenlijst reeds ingevuld en teruggestuurd hebben, dan wil ik u hierbij hartelijk bedanken en zou ik u willen vragen deze brief als niet verzonden te beschouwen.

Met vriendelijke groet,

Rianka Bergsma BSc.

Stageverslag Politieacademie Apeldoorn

Naam: Rianka Bergsma

Studentnummer: 0263532

Studie: Master Sociale Psychologie

Universiteit Utrecht

Stageperiode: 19 november 2007 – 10 juli 2008

Interne begeleider: Prof.dr. K. van den Bos

Externe begeleiders: Dr. Marjolein Maas
Dr. Henk Ruessink
Ron Berkhout (HivP)

Onderwerp onderzoek: Bejegening in het verkeer
Rechtvaardigheidsoordelen beïnvloedt vertrouwen, begrip,
compliance en neigingen tot protest en/of kritiek.
Invloed van onzekerheid en affectintensiteit.

Eigen verwachtingen

Aan het einde van mijn bachelor-opleiding, ben ik gaan nadenken over welke stage ik zou willen doen tijdens de Master Social Psychologie. Ik wist in ieder geval zeker dat ik niet intern (aan de Universiteit) stage wilde lopen, omdat ik graag de praktijk in wilde. Ik weet niet meer precies hoe ik erop gekomen ben, maar op een gegeven moment wist ik dat ik bij een overheidsinstantie mijn stage wilde doen, vervolgens dacht ik al vrij snel aan de politie. Dit omdat dit op de een of andere manier mijn interesse had, omdat deze organisatie bekend staat als een vrij ‘mannelijke’ organisatie. Ik was nieuwsgierig in hoeverre psychologie wordt toegepast in deze wereld, omdat psychologie toch nog vaak als een ‘softie’ vakgebied wordt gezien, terwijl het zo’n belangrijke rol speelt in het leven van ieder mens! Esther heeft mij destijds in contact gebracht met Marjolein Maas, waaruit deze stage is voortgekomen.

Toen ik aan mijn stage bij de politieacademie begon had ik er eigenlijk niet zo veel verwachtingen van. In het verleden heb ik een aantal stages gedaan voor andere opleidingen (MEAO, PABO), waar ik me meestal niet zo op mijn plek voelde. Ik zag daarom aan de ene kant ook wel op tegen een stage, terwijl ik er aan de andere kant naar uit keek om na alle theorie eens in de praktijk te gaan kijken. Ik was erg nieuwsgierig naar de organisatie op zich, omdat ik tot nu toe alleen als burger naar deze organisatie heb gekeken en vanaf de buitenkant gezien lijkt alles altijd anders dan als je het van binnenuit bekijkt. Naar aanleiding van het eerste gesprek dat ik had met de heer Ruessink, de heer Berkhout en mevrouw Maas, had ik erg veel zin om aan de stage te beginnen. Vanuit het Lectoraat verkeer & milieu kreeg ik als stageopdracht om te gaan kijken naar bejegening in het verkeer. Dit omdat bejegening momenteel een hot item is binnen de gehele politieorganisatie. Aangezien dit onderwerp dicht bij rechtvaardigheid ligt, en ik een bacheloronderzoek had gedaan naar rechtvaardigheid in intieme relaties, was mijn interesse in dit onderwerp meteen getrokken.

Doelstellingen

De doelstellingen die ik aan het begin van mijn stage voor mezelf had gesteld, waren:

- Het vinden van een tussenweg tussen het opzetten van een wetenschappelijk verantwoord onderzoek enerzijds en maatschappelijk verantwoord onderzoek (wat wil de politieacademie weten, wat hebben zij eraan dat ik dit onderzoek).
- Zelfstandig werken en plannen: deadlines opzetten voor onderzoek, om tijdnoed aan het eind te voorkomen.

- Het praktisch combineren van:
 - stage, colloquia, bijbaantje
 - verschillende afspraken met verschillende begeleiders (4 personen in totaal)
 - activiteiten voor stage en tijd voor onderzoek

Evaluatie van de stage in het licht van de doelstellingen

In de eerste periode van de stage heb ik vooral veel gesprekken gevoerd met de heer Ruessink en de heer Berkhout. Vooral de heer Berkhout, die veel ervaring heeft als politieambtenaar in het verkeer, heeft mij veel informatie gegeven over de denkbeelden binnen de politie(academie). Deze periode heeft vooral als functie gehad om me te verdiepen in het onderwerp, zowel als hoe het leeft binnen de politie als op wetenschappelijk gebied. In deze periode heb ik in samenspraak met eerder genoemde personen en met de heer Van den Bos, het onderwerp uitgelopen voor de thesis. Vanuit de politieacademie werd aangegeven dat er een grote interesse was voor bejegening in het verkeer. Na verloop van tijd en veel gesprekken kon ik het woord bejegening steeds beter plaatsen en toen ik (op aanraden van de heer Van den Bos) het boek van Tyler (2006): *'Why people obey the law'* had gelezen, heb ik besloten om mijn onderzoek te richten op hoe burgers vinden dat ze behandeld worden en welke effecten dit heeft. Hiermee ben ik de rest van de stageperiode mee aan de slag gegaan en heb hierover mijn thesis geschreven. Ik heb voor deze periode erg veel tijd nodig gehad, mede omdat ik me goed wilde verdiepen in het onderwerp voordat ik er een onderzoek naar ging opzetten, maar ook omdat het lastig was om bepaalde keuzes te maken. Zo was bijvoorbeeld de heer Berkhout zeer geïnteresseerd in de interactie tussen de politie en burger zelf, wat daar gebeurde en waarom burgers zo'n interactie dan als positief (rechtvaardig) of negatief (onrechtvaardig) ervoeren. Terwijl ik van mening was dat er al veel onderzoek is gedaan naar wat mensen als rechtvaardig of onrechtvaardig beoordelen en het mij juist interessant leek om eerst te kijken naar wat een rechtvaardige ervaring tot gevolgen had. Mijn insteek was hierbij dat als je weet welke (positieve) gevolgen een rechtvaardige ervaring heeft, je dan kan bekijken hoe belangrijk deze eventuele gevolgen zijn voor de politie en aan de hand daarvan kan je dan afvragen of er voldoende literatuur is die de kan aantonen waarom burgers een interactie als rechtvaardig beoordelen of om hier verder onderzoek naar te doen. Een andere reden waarom deze periode langzaam verliep was dat ik in het begin alle beslissingen die ik nam wilde overleggen met alle vier begeleiders. Voordat ik dan met iedereen om de tafel had gezeten was ik zo weer een week of een paar weken verder. Bovendien kreeg ik dan ook van iedereen andere, soms tegengestelde, adviezen, meningen,

opmerkingen, etc. Dit heeft er echter wel toe geleid dat ik zelf goed kon nadenken, met alle opmerkingen e.d. in mijn achterhoofd, over de beslissingen die ik moest maken. Hierdoor kon ik een goede afweging maken tussen het belang van de politieacademie als opdrachtgever en de wetenschappelijke relevantie.

Tijdens de gehele stage ben ik voornamelijk bezig geweest met mijn eigen onderzoek. Hiervoor ben ik ook een keer meegegaan met een aantal agenten die een alcoholcontrole gingen houden. Hierdoor heb ik vanuit de kant van de agenten kunnen ervaren hoe zo'n controle in zijn werk gaat. Dit was voor mij niet alleen erg leuk en interessant, maar ook leerzaam. Ik heb hierdoor meer inzicht gekregen in hoe het werk van een agent er bij zo'n controle uitziet en waar een agent allemaal op moet letten en rekening mee moet houden. Daarnaast ben ik bijvoorbeeld een keer naar de Politieacademie in Rotterdam geweest, waar ik heb kunnen praten met twee leraren daar die ook bezig waren met een onderzoek naar bejegening. Ook ben ik met de heer Berkhout mee geweest tijdens interviews die hij deed voor datzelfde onderzoek. Door verschillende mensen binnen de politieacademies te horen over hun gedachtegangen over het onderwerp, kon ik steeds beter een helder beeld vormen over het onderwerp en hoe hierover gedacht werd binnen de politieacademie.

De planningen die ik maakte verschoven steeds een beetje, omdat ik meer tijd nodig had voor het opzetten van het onderzoek dan ik had gedacht, hierdoor ben ik uiteindelijk toch in tijdnood gekomen aan het einde, wat ik in het begin juist zo graag wilde voorkomen. In gesprekken met Marjolein kreeg ik als feedback dat ik in de beginfase haar meer had moeten betrekken, zodat bepaalde beslissingen wellicht sneller genomen konden worden. Daarnaast zei ze dat ik assertiever had moeten zijn (en voor de toekomst moet worden), waarmee ze bedoelde dat op momenten dat ik dacht dat het te langzaam ging, ik iedereen bij elkaar had moeten roepen, omdat ik afspraken heb met degenen die mij zouden begeleiden. In eerste instantie begreep ik dit niet zo goed van mezelf, omdat ik van mening was dat ik wel assertief ben. In mijn bijbaantje bijvoorbeeld, waar ik al ruim vier jaar werk, ben ik absoluut wel assertief. Ik bedacht me dat ook Kees en Ron wel eens dingen hebben gezegd in die richting, hierdoor ging ik beseffen dat als een aantal mensen hetzelfde tegen mij zeggen, hier toch echt wel een kern van waarheid in moest zitten. Na erover nagedacht te hebben, ben ik tot de conclusie gekomen dat ik nog behoorlijk onzeker ben over mijn positie en heb ik me daardoor wat terughoudender opgesteld. Dit is zeker nog een leerpunt voor mij voor de toekomst.

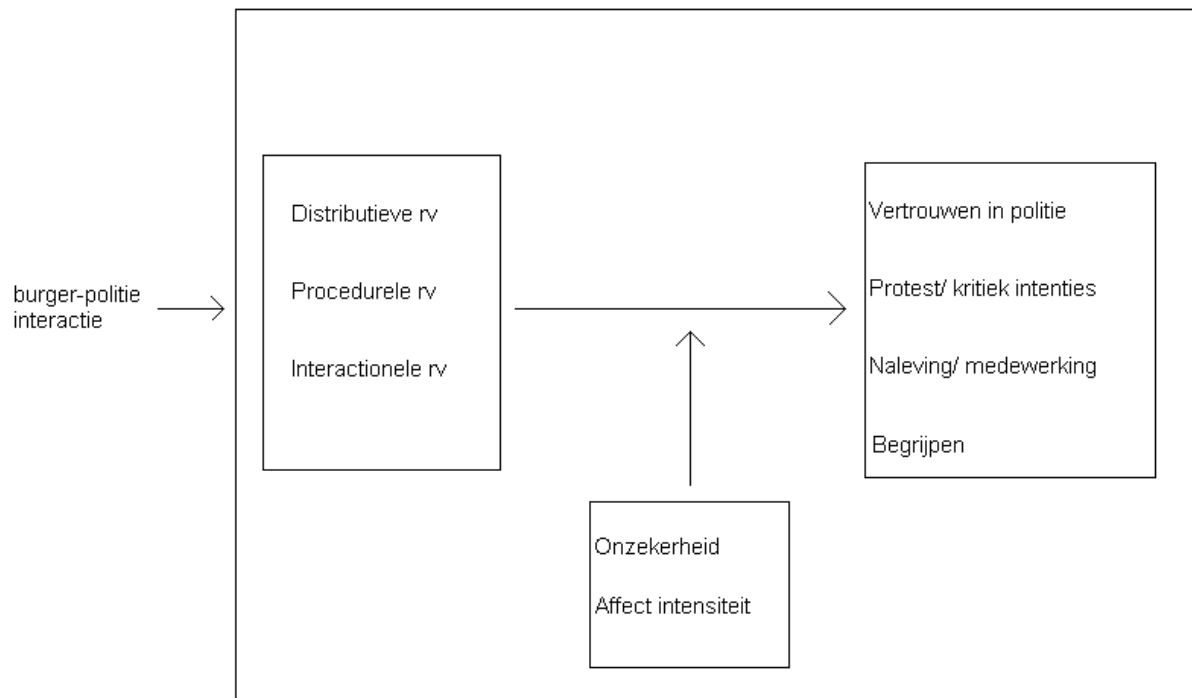
Het praktisch combineren van stage, colloquia en bijbaantje is aardig gelukt, mede dankzij de flexibiliteit van de bedrijfsleider van mijn bijbaantje. Op momenten dat ik erg druk was of niet kon werken in verband met een colloquium, kon ik makkelijk vrij krijgen. Het

nadeel hiervan is dat ik momenteel in de min sta met vakantiedagen, maar dat is na de stage- en afstudeerperiode wel weer in te halen. Het combineren van afspraken met vier begeleiders heb ik af en toe wel als moeilijk ervaren, omdat natuurlijk iedereen met zijn of haar eigen agenda zit, en door mijn onzekerheid (met daardoor gebrek aan assertiviteit) wilde ik iedereen zo min mogelijk belasten op momenten dat zij zelf erg druk waren. Maar het voordeel van vier begeleiders is, dat ik zoveel (verschillende) meningen e.d. kreeg dat ik zelf goed kon afwegen welke beslissingen ik moest nemen. Het combineren van stageactiviteiten en het onderzoek was soms ook lastig. Dit kwam omdat ik niet zo goed wist wat er precies verwacht werd vanuit de universiteit wat betreft stageactiviteiten en dat het Lectoraat verkeer & milieu nog geen ervaring had met stages van deze duur en omvang. Ik heb voornamelijk stageactiviteiten gedaan die toch enigszins te maken hadden met het onderwerp van mijn onderzoek.

Beschrijving verrichte onderzoeksactiviteiten en bevindingen
--

Mijn afstudeeronderzoek had dus als thema ‘bejegening in het verkeer’. Zoals ik al eerder aangaf was dit voor mij in het begin een vaag begrip. Door steeds gesprekken te voeren over dit thema, voornamelijk met de heren Ruessink en Berkhout, maar ook met anderen die actief met dit thema bezig waren, werd het langzamerhand steeds duidelijker wat er met dit thema bedoeld werd, wat de achterliggende vragen over dit thema waren en welke kant ik op moest gaan met het onderzoek. Tegelijkertijd heb ik literatuuronderzoek gedaan naar onderwerpen rondom dit thema. Hierbij heb ik gekeken naar wat er binnen de psychologie omtrent dit thema was gedaan, maar ook wat er zoal binnen de politie geschreven was hierover. Binnen psychologie is er de afgelopen jaren erg veel onderzoek verricht naar wat mensen ervaren als rechtvaardig, wat rechtvaardigheid is, hoe mensen oordelen over rechtvaardigheid, etc. Ik wilde daarom een stap verder dan hoe en waarom mensen vinden dat ze wel of niet rechtvaardig behandeld zijn, en was geïnteresseerd in welke gevolgen een wel of niet rechtvaardige behandeling zou hebben. Tyler heeft in de Verenigde Staten een grootschalig onderzoek gedaan naar de gevolgen van ervaren rechtvaardigheid door autoriteiten. Hij heeft hiermee een model ontwikkeld waarin hij distributieve rechtvaardigheid, procedurele rechtvaardigheid (etc. opzoeken in boek Tyler) als voorspellende variabelen noemt voor normnaleving. Met het onderzoek van Tyler in het achterhoofd ben ik aan de slag gegaan om een model op te zetten waar ik mijn onderzoek op zou richten. Samen met Kees van den

Bos (en aan de hand van het onderzoek van Van den Bos, 2007) ben ik uiteindelijk tot het volgende model gekomen:

De hypothesen die in mijn onderzoek getoetst werden zijn:

Ik verwacht dat distributieve rechtvaardigheid alleen er wel toe doet, maar dat de andere vormen van rechtvaardigheid, maar ook de interactie tussen distributieve en procedurele rechtvaardigheid meer kunnen verklaren over de afhankelijke variabelen.

Bovendien verwacht ik op deze relaties modererende effecten van onzekerheid en affectintensiteit. De verwachting hierbij is dat als men zich onzeker voelt (hoge score op onzekerheid) en men de interactie met de politieambtenaar als onrechtvaardig ervaren heeft, men lager zal scoren op vertrouwen in de politie, bereidheid mee te werken met de politie en begrijpen van het hoe en waarom van de politie en hoger zal scoren op kritiek/protestneiging. Met andere woorden; als men onzeker is reageert men op een onrechtvaardige behandeling sterker in negatieve zin. Ditzelfde wordt verwacht van affectintensiteit, en daarnaast wordt verwacht dat onzekerheid en affectintensiteit elkaar hierbij versterken.

De eerstgenoemde hypothese is bevestigd en de andere hypothese is gedeeltelijk bevestigd. Dat wil zeggen dat het modererende effect van affectintensiteit op alle afhankelijke variabelen aangetoond is in mijn onderzoek, maar het modererende effect van onzekerheid is alleen aangetoond voor de afhankelijke variabelen vertrouwen in de politie en bereidheid mee

te werken met de politie. Daarnaast was dit effect ook te zien bij begrijpen, maar alleen op het moment dat het om distributieve rechtvaardigheid ging en niet op het moment dat procedurele of interactionele rechtvaardigheid meegenomen werden in plaats van distributieve rechtvaardigheid.

De resultaten van dit onderzoek zijn erg interessant voor de politieorganisatie, omdat daar de gedachte heerst dat alleen distributieve rechtvaardigheid belangrijk is. Met andere woorden: burgers houden zich alleen aan de regels uit angst om gestraft te worden (Van der Pligt, Koomen & Van Harreveld (1997), terwijl Tyler (2006) juist stelt dat burgers zich aan de regels houden uit normnaleving. Mijn onderzoek geeft duidelijk aan dat niet alleen distributieve rechtvaardigheid belangrijk is, maar wel degelijk een rol speelt samen met procedurele en interactionele rechtvaardigheid.